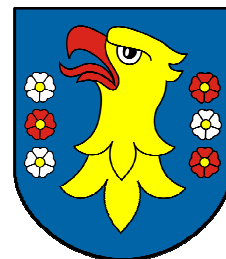

**POWIAT
PSZCZYŃSKI**
przestrzeń aktywności

Prognoza oddziaływania na środowisko

Projektu:

AKTUALIZACJI PROGRAMU LIKWIDACJI AZBESTU DLA POWIATU PSZCZYŃSKIEGO NA LATA 2014 - 2032

Dokument opracowano w ramach realizacji zadań wynikających z
PROGRAMU OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU

Wykonawca:

proGEO sp. z o.o.

Al. Armii Krajowej 45, 50-541 Wrocław, tel. (071) 360 45 15, tel./fax 360 45 31

e-mail: progeo@progeo.wroc.pl

dr inż. Paweł Szyszkowski

dr Sławomir Chybiński

WROCLAW, wrzesień 2014 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	5
3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU.....	38
4. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	40
5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	40
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	41
6.1. Ocena stanu środowiska	41
6.2. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu	42
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	44
8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE	47
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	48
10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	60
11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	67
12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	70
13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	71

1. WSTĘP

Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Wynika on z konieczności przeprowadzenia przez właściwy organ administracji postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, które odbywa się w oparciu o niniejszy dokument „Prognozy...”.

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji „Aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032”, zwanego dalej Programem.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji Programu. Wskazuje ona na możliwe negatywne skutki realizacji Programu i przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w Prognozie powinny być włączone do Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032.

Niniejsza prognoza została wykonana w zakresie określonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo nr WOOŚ.411.126.2014.BM z dnia 17.06.2014 r.), zgodnie z zapisami ww. ustawy.

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

Analizowany dokument pn. „Aktualizacja Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032” jest opracowany zgodnie z:

1. Obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami.
2. Programem Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032 (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku).
3. Programem usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.).
4. Programem likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego przyjętym przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 725/159/05 w dniu 14 czerwca 2006 r.
5. Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 przyjętym Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12).

Zgodnie z zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz określonym w nim harmonogramie działań, w niniejszym Programie przyjęto następujące przedziały czasowe realizacji zadań:

- Cele krótkoterminowe: lata 2014 – 2017,
- Cele średnioterminowe: lata 2018 – 2021,
- Cele długoterminowe: lata 2022 – 2032.

Opracowując przedmiotowy Program wykorzystano wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykonanej na terenie gmin wchodzących Powiatu Pszczyńskiego.

Rozdział 1. Wstęp

W rozdziale omówiono zagadnienia dotyczące podstawy prawnej opracowania dokumentu, zastosowaną metodykę oraz uwarunkowania Programu wynikające z następujących dokumentów:

1. Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032 (2010).
2. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.).
3. Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego przyjęty przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 725/159/05 w dniu 14 czerwca 2006 r.
4. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 przyjęty Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12).

Rozdział 2. Stan prawny

W rozdziale wymieniono akty prawne związane z gospodarowaniem wyrobami zawierającymi azbest.

Ustany:

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).

2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedno.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jedno.: Dz. U. z 2013 r. Nr 1232 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013, poz. 1155).
6. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322).
7. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21).

Rozporządzenia Rady Ministrów:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217, z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.).

Rozporządzenia Ministra Gospodarki:

1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595)
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31).

Rozporządzenia Ministra Zdrowia:

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896).
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.).

4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109).
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbecie (Dz. U. Nr 189, poz. 1603).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 33, poz. 166).
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. 2012, poz. 890).

Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej:

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

Rozporządzenia Ministra Środowiska:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858 oraz z 2010 r. Nr 238, poz. 1588).
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320).
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. Nr 128, poz. 1347).
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. Nr 49, poz. 356).
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów odpadów, których przewóz w celu unieszkodliwiania jest zabroniony (Dz. U. Nr 119, poz. 769).
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. Nr 206, poz. 1291).
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033).

10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz. U. Nr 249, poz. 1674).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 95, poz. 558).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 298, poz. 1771).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 24).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 25).

Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej:

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).
3. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. Nr 0, poz. 192).
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
5. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 0, poz. 619).

Inne:

1. Oświadczenie Rządowe z dnia 16 stycznia 2009 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 162, z późn. zm.).

W rozdziale omówiono również obowiązki wynikające z prawodawstwa polskiego i dokumentów Ministerstwa Gospodarki dotyczących azbestu.

Praktycznie ogromna większość właścicieli obiektów lub nieruchomości zawierających azbest jest również ich użytkownikami. Na podstawie wymienionych przepisów zostały opracowane procedury bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Procedury zawierające szczegółowe obowiązki i sposoby postępowania właścicieli, zarządców oraz wykonawców prac zostały umieszczone w tekście poniżej.

Szczegółowo omówiono następujące procedury postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest podanymi w publikacji Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej: „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” (Warszawa, 2003). Zostały one zmodyfikowane zgodnie z obowiązującym aktualnie stanem prawnym w tym zakresie

GRUPA I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

GRUPA II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektów, terenu, instalacji.

GRUPA III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5 – Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

GRUPA IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6 - Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Rozdział 3. Charakterystyka azbestu

W rozdziale dokonano szczegółowej charakterystyki azbestu oraz wyrobów i odpadów zawierających azbest, omawiając:

1. Właściwości azbestu.
2. Klasyfikację wyrobów zawierających azbest.
3. Klasyfikację odpadów zawierających azbest.
4. Zastosowanie azbestu.
5. Szkodliwość azbestu dla zdrowia.
6. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

Właściwości azbestu

Przez azbest należy rozumieć grupę włóknistych krzemianów, naturalnych mineralów o budowie krystalicznej, tj.:

- azbest chryzotylowy - chryzotyl (azbest biały),
- azbest krokidolitowy - krokidolit (azbest niebieski),

- azbest amozytowy (gruenerytowy) – amozyt,
- azbest antofilitowy – antofilit.

Pod względem chemicznym są to uwodnione krzemiany magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest dosyć powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była jego eksploatacja na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Unikalne właściwości chemiczne i fizyczne azbestu były przyczyną różnorodnego jego zastosowania już w czasach starożytnych. Główne cechy azbestu to odporność na wysoką temperaturę i wysoka odporność na działanie środowiska agresywnego, chemicznego. Azbest odznacza się również wysoką wytrzymałością mechaniczną i wysoką odpornością na korozję.

Największe znaczenie ze względu na swoje właściwości posiadał azbest biały - chryzotyl i azbest niebieski - krokidolit. Włóknisty charakter azbestu wraz z w/w cechami to główne właściwości fizykochemiczne, które pozwoliły na jego szerokie zastosowanie. Włókna azbestu w zależności od odmiany azbestu mają długość kilku centymetrów i średnice kilku milimetrów, osiągając wartości submikronowe.

Główne zastosowanie znalazł azbest biały - chryzotyl, azbest niebieski – krokidolit i azbest amozytowy. Biorąc pod uwagę różnice w budowie włókien azbestu chryzotylowego i azbestu krokidolitowego oraz amozytowego, pył azbestu chryzotylowego jest mniej groźny od pyłu azbestu krokidolitowego i amozytowego w odniesieniu dla zdrowia ludzi. Włókna chryzotyłu są znacznie dłuższe od krokidolitu i amozytu, natomiast średnica chryzotyłu jest mniejsza od krokidolitu i amozytu. Włókna chryzotyłu są „długie” i „miękkie”, natomiast krokidolitu i amozytu są „krótkie”, „twarde” i „grube”.

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1 000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCV oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia) ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I.

Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych

ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo-cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

Klasyfikację odpadów zawierających azbest

W wyniku demontażu, rozbiórki, wyburzeń, usunięcia wyrobów zawierających azbest z obiektów, budowli i urządzeń powstają odpady zawierające azbest. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. *w sprawie katalogu odpadów* (Dz.U. Nr 112, poz. 1206) ściśle wymienia rodzaje odpadów zawierających azbest, które zostały zaliczone do odpadów niebezpiecznych. W zależności od źródła powstawania w katalogu wymieniono 9 rodzajów odpadów zawierających azbest(* - odpad niebezpieczny):

- 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo -azbestowych,
- 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest,
- 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Azbest może występować w odpadach w następujących postaciach:

- niezwiązanej - gruz, pył, kurz, resztki tynków, izolacje, tkaniny azbestowe, zużyta odzież, zużyte maski i kurtyny ochronne, z których mogą się stosunkowo łatwo uwalniać luźno związane włókna. Odpady takie charakteryzuje wysoka zawartość azbestu (nawet powyżej 60%) i niski ciężar objętościowy.
- związanej - papa, twarde płyty azbestowo-cementowe, płytki podłogowe z PCV lub inne tworzywa sztuczne z azbestem jako wypełniaczem, w których udział azbestu jest stosunkowo niski (ok. 15%), a które mają wysoki ciężar objętościowy (1000 - 1500 kg/m³).

W Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. *w sprawie sposobu i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U. 2004 Nr 71, poz. 649) **odpady zawierające azbest** kwalifikuje się jako odpady zaliczane do odpadów niebezpiecznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013, poz. 21).

Odpady pozostające w kontakcie z azbestem to odpady wyrobów, które w okresie użytkowania przylegały do wyrobów, zawierających azbest i narażone były na długotrwałe przenikanie włókien i pyłu azbestu, w szczególności wełny mineralnej.

Zastosowanie azbestu

Azbest szeroko stosowany był w kilku dziedzinach gospodarki, przede wszystkim w budownictwie, ale także w energetyce, transporcie i przemyśle chemicznym. Najważniejszymi zastosowaniami azbestu są:

- wyroby azbestowo-cementowe produkowane z azbestu chryzotylowego i azbestów amfibolowych, takie jak: pokrycia dachowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne zawierające od 10-35% azbestu,
- wyroby izolacyjne stosowane do izolacji kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych oraz ubrań i tkanin ognioodpornych. Zawierają one w zależności od przeznaczenia od 75 do 100% azbestu, głównie chryzotyłu,
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione,
- wyroby cierne, takie jak: okładziny cierne i taśmy hamulcowe stosowane do różnego typu hamulców,
- wyroby tekstylne: sznury i maty,
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe, zawierające od 20 do 40% azbestu.

Największa ilość azbestu została wykorzystana w budownictwie, głównie do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe, jako płyty faliste, płytki karo, elewacje budynków jako osłony elewacyjne, płyty elewacyjne, rury ciśnieniowe i bezciśnieniowe: rury wodociągowe, kanalizacyjne i kanały zsykowe do odpadów komunalnych.

Szacuje się (w skali kraju), że ok. 96% ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest stanowią płyty azbestowo-cementowe (faliste i płaskie).

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce rozpoczęła się w 1907 r. w Krakowie, następnie w Lublinie (ok.1910 r.) i w Ogrodzieńcu k/Zawiercia (ok. 1920 r.). Jednak stosowanie azbestu na szeroką skalę na terenie Polski w budownictwie nastąpiło w latach 60-tych, po uruchomieniu następnych 4 dużych zakładów wyrobów azbestowo-cementowych. Głównym surowcem stosowanym do produkcji był azbest chryzotylowy, ale do połowy lat osiemdziesiątych do produkcji rur ciśnieniowych stosowany był także krokidolit oraz niewielkie ilości amozytu.

Do zastosowania w budownictwie mieszkaniowym wyrobów twardych (azbestocement: 10 - 15 % zawartości azbestu) należy zaliczyć (Wojciechowska-Piskorska, Skucza, 2000):

- elewacje ścian,
- pokrycia dachowe,
- rury azbestowo-cementowe,
- materiały ognioochronne do konstrukcji budynków.

Do prac elewacyjnych stosowano następujące materiały:

- płyty barwne, autoklawizowane typu Acekol, Kolorys, Pikolorys,
- płyty azbestowo-cementowe, prasowane płaskie okładzinowe,
- płyty lignocementowe modyfikowane,
- płyty prasowane typu Karo.

Do prac dachowych stosowano następujące materiały:

- płyty faliste, płyty azbestowo-cementowe oraz gąsiory,
- płyty prasowane typu Karo.

Rury azbestowo-cementowe stosowano jako:

- rury ciśnieniowe - wodociągowe (woda pitna),
- rury (grawitacyjne) kanalizacyjne - ścieki bytowo-gospodarcze.

Stosowanymi materiałami ogniochronnymi (wyroby twarde i wyroby miękkie zawierające azbest) do konstrukcji budynków były:

- płyty ogniochronne „Sokalit”,
- płyty ogniochronne „Pyral”,
- tynki z dodatkiem azbestu,
- natryski masy ogniochronnej z azbestem na konstrukcje budynków.

Tynki z dodatkiem azbestu oraz natryskowe masy ogniochronne stosowane były jako izolacje termiczne (ogniodopusne) i akustyczne w obiektach użyteczności publicznej (sale koncertowe, sale kinowe).

Zastosowanie i występowanie wyrobów zawierających azbest w obiektach użyteczności publicznej jest tak szerokie, jak było szerokie w okresie stosowania technologii wykorzystania w budownictwie wyrobów zawierających azbest. Wyroby azbestowe mogą występować, być zabudowane w obiektach użyteczności publicznej w następujących przypadkach, jako (Wojciechowska-Piskorska, Skucza, 2000):

Pokrycia dachowe:

- płyty azbestowo-cementowe, faliste,
- płytki płaskie –karo.

Elewacje:

- płyty azbestowo-cementowe (płyty faliste),
- płyty azbestowo-cementowe, płaskie (płytki karo),
- płyty azbestowo-cementowe (płaskie), typu Acekol, Kolorys, płyty malowane lub nie,
- płyty azbestowo-cementowe (faliste) i płytki karo – jako płyty okładzinowe.

Elewacje – ściany osłonowe:

- od zewnątrz szkło hartowane (różne kolory), pustka powietrzna, płyta azbestowo-cementowa, wełna mineralna.

Ścianki działowe:

- płyty azbestowo-cementowe (płaskie) wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych.

Obudowy klatek schodowych:

- płyty azbestowo-cementowe,
- masy natryskowe.

Sufity podwieszane:

- płyty ogniodopusne,
- masy natryskowe.

Material izolacyjno-wyciszający:

- w ścianach z otworami okiennymi.

Material ognioodporny:

- płyty ognioodporne, azbestowo-cementowe do obudowy szybów dźwigowych od wewnątrz.

Material izolacyjny ogniochronny:

- w przewodach kominowo-wentylacyjnych,
- tablice rozdzielcze elektryczne,
- węzły kabli energetycznych.

Material izolacyjny:

- w kotłowniach wodnych i parowych,
- w przewodach rurowych.

Material izolacyjno-ogniochronny zabezpieczający:

- elementy stropowe,
- piwnice,
- drogi ewakuacyjne.

Material izolacyjno-przeciwpożarowy, ognioodporny:

- masy natryskowe,
- kurtyny przeciwpożarowe.

Material izolacyjny (termiczny) ognioodporny i akustyczny:

- płyty azbestowo-cementowe, natryskowe masy ognioodporne, stosowane w salach koncertowych, salach kinowych, obiektach rekreacyjno-sportowych.

Materialy podłogowe:

- płytki podłogowe z tworzyw sztucznych,
- pokrycia podłogowe (typu np. linoleum).

Należy zwrócić uwagę, że wyroby zawierające azbest, tzw. wyroby miękkie (zawierające od 30 do 85 % azbestu) stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi w wyniku ekspozycji włókien azbestu do środowiska, które mogły być stosowane w obiektach użyteczności publicznej, a szczególnie w kotłowniach, to:

- płaszcze azbestowo-cementowe i azbestowo-gipsowe,
- sznury i tektury azbestowe,
- szczeliwa azbestowo-kauczukowe

oraz jako materialy ognioodporne (konstrukcja budynków) to:

- płyty ognioochronne,
- natryski masy ognioochronnej,
- tynki z dodatkiem azbestu.

Jednak najbardziej rozpowszechnione wyroby zawierające azbest zabudowane w obiektach użyteczności publicznej to zewnętrzne elewacje budynków.

Szkodliwość azbestu dla zdrowia.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Ryzyko wynikające dla zdrowia z wchłaniania pyłu drogą pokarmową jest znikome (Szeszenia-Dąbrowska, w: Zdrowotne i prawne aspekty postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, 2004). Biologiczna agresywność pyłu azbestowego związana jest ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego. Szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych. Natomiast włókna grube, o średnicy powyżej 5 μm zatrzymują się w górnej części układu oddechowego.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tj. takie, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych. Ich średnica jest mniejsza niż 3 μm .

Pojawianie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest zależne od rodzaju ekspozycji. W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się ekspozycję zawodową, parazawodową i środowiskową. Różnią się one w sposób istotny wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, a co za tym idzie skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną następujących chorób: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuca i międzybłoniaków. W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej na pył azbestu praktycznie głównym skutkiem, który należy brać pod uwagę jest międzybłoniak opłucnej. W zależności od poziomu ekspozycji może być również obserwowany wzrost ryzyka raka płuca. Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajnika oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów nie jest wystarczająco pewne, ze względu na rozbieżność wyników w różnych badaniach można je określać jedynie, jako prawdopodobne. Długie okresy między pierwszym narażeniem, a pojawieniem się patologii – zwłaszcza nowotworów – oznaczają, że aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20 – 40 lat temu.

Azbestoza, śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej z obecnością ciałek lub włókien azbestowych, stanowi główną patologię zawodową robotników narażonych na pył azbestu. Ciężkość azbestozy uzależniona jest zarówno od kumulowanej dawki włókien azbestu, jak i okresu, jaki upłynął od pierwszego narażenia. Procesy zwłóknieniowe przebiegają stosunkowo wolno, rzadko objawy kliniczne pojawiają się w okresie krótszym od 10 lat. Włókna azbestowe mogą zalegać w tkance płucnej przez długi okres i proces zwłóknieniowy może się ujawnić po wielu latach od ustania narażenia.

Zmiany opłucnowe spowodowane pyłem azbestu mogą występować pod postacią blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Łagodne zmiany opłucnowe nie mają większego znaczenia klinicznego. Zgrubienia opłucnej zwykle towarzyszą procesom zwłóknienia sąsiadującej tkanki płucnej. Okres utajnienia (latencja) wynosi 15 – 30 lat. Skutkiem zdrowotnym narażenia na azbest jest rak płuca i międzybłoniak opłucnej lub otrzewnej. Nowotwory te rozwijają się gwałtownie i charakteryzują się krótką przeżywalnością.

Rak płuca jest najpowszechniejszym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Nowotwory płuca powodowane przez azbest pod względem klinicznym i patomorfologicznym nie różnią się od nowotworów występujących spontanicznie w populacji generalnej. Według niektórych autorów wśród raka płuca powodowanych azbestem przeważają gruczolaki.

Obecnie niemożliwe jest oddzielenie przypadków raka płuca spowodowanych paleniem od przypadków spowodowanych narażeniem na azbest. Nowotwory te, jeśli chodzi o postać histopatologiczną, są takie same.

Międzybłoniak opłucnej, rzadko występujący nowotwór złośliwy. Jest przedmiotem znacznego zainteresowania ze względu na udowodniony związek przyczynowy z ekspozycją na pył azbestu zarówno zawodową, jak i środowiskową. Nowotwory te charakteryzują się wysoką śmiertelnością oraz krótką przeżywalnością wynoszącą około jednego roku od momentu wystąpienia najczęstszych objawów klinicznych w postaci trudności oddechowych, bólów w klatce piersiowej, kaszlu, wysięku w jamie opłucnej. Międzybłoniaki są nowotworami występującymi na ogół powyżej 65 roku życia, a więc dotyczą ich wszystkie trudności związane z ustalaniem i klasyfikacją przyczyn zgonu u osób w starszym wieku.

Obecnie dostępne dowody nie pozwalają na wskazanie progowego poziomu stężenia azbestu, poniżej którego nowotwory nigdy nie wystąpią. Jednak jest wielce prawdopodobne, że istnieje w praktyce poziom, poniżej którego niemożliwe jest wykrycie żadnej nadwyżki zachorowalności i umieralności związanej z narażeniem na azbest, pomimo obecności włókien azbestu w tkankach, w szczególności płuc. Niewykluczone jest więc, że istnieje poziom ekspozycji, przy której ryzyko jest niewykrywalnie niskie.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w środowisku komunalnym głównie występującym włóknem azbestowym jest chryzotyl. Długość tych włókien nie przekracza 5 μm . Stężenia włókien wykazują dużą zmienność w powietrzu atmosferycznym od 0 do 3,3 wł./l , przy czym średnie stężenie pyłu azbestu różni się o trzy rzędy wielkości między miastami i terenami wiejskimi. W wodzie pitnej stężenie włókien waha się od wartości nieoznaczalnych do 200 wł./l .

Niewiele jest bezpośrednich dowodów skutków zdrowotnych zanieczyszczenia azbestem powietrza i wody pitnej. Zakrojone na szeroką skalę badania przypadków międzybłoniaków oraz trendów zapadalności wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Nowotwory te wykazują stopniowy przyrost, równoległy do przyrostu wydobycia azbestu, rocznie o około 10%.

Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z ustawą *o odpadach*, odpady niebezpieczne powinny być unieszkodliwiane w miejscu ich powstania. W przypadku odpadów zawierających azbest ten wymóg nie jest możliwy do spełnienia. Źródła wytwarzania odpadów azbestowych są rozproszone na terenie całego kraju. W związku z tym muszą być transportowane, często na duże odległości na nieliczne w kraju składowiska przystosowane do odbierania tego typu odpadów.

Obecnie na terenie województwa śląskiego funkcjonuje 5 składowisk odpadów wyrobów zawierających azbest (w tym 2 zakładowe i 3 ogólnodostępne). Aktualne informacje dotyczące składowisk odpadów zamieszczone są pod adresem <http://www.bazaazbestowa.gov.pl>

Odpady azbestowe, podobnie jak sam azbest stanowią materiał niepalny, odporny na działanie wysokich temperatur i środków chemicznych, dlatego też ich przetwarzanie chemiczne

lub fizyczno-chemiczne w praktyce było do tej pory trudne do zrealizowania, choć czynione były i są w tym kierunku różne próby.

W praktyce jedynym sposobem unieszkodliwiania odpadów azbestowych było i jest ich składowanie (wyroby i odpady zawierające azbest nie mogą być kierowane do powtórnego wykorzystania), które powinno być prowadzone w taki sposób, aby nie dopuścić do uwalniania włókien azbestu do powietrza atmosferycznego.

Usuwanie azbestu z terenu zagród, dróg i placów powinno być prowadzone sukcesywnie przez wyspecjalizowane ekipy, a zebrany materiał stanowiący najczęściej mieszaninę gruzu, ziemi i materiałów zawierających azbest, odpowiednio zabezpieczony, powinien być kierowany na odpowiednie składowiska lub w inny sposób unieszkodliwiany.

Należy jednak pamiętać, że pozbywanie się odpadów azbestowych przez składowanie nie eliminuje szkodliwej cechy azbestu, jaką jest jego włóknista struktura.

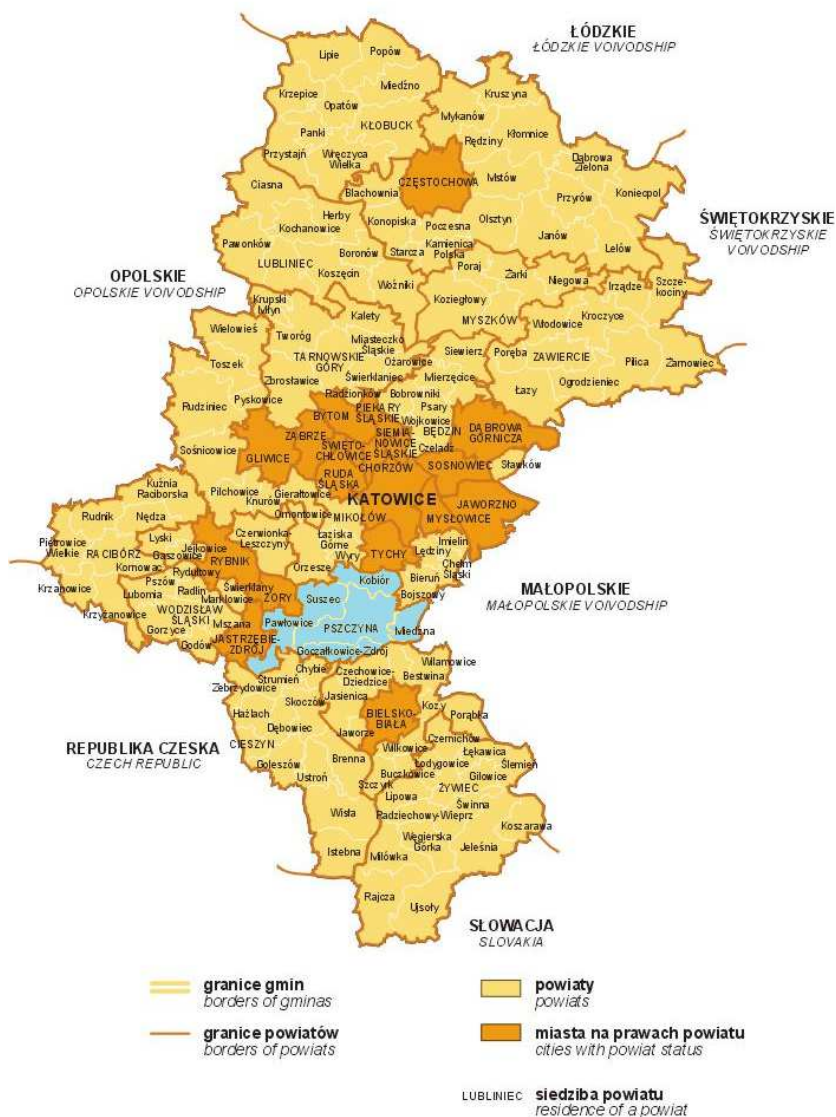
Rozwój technologii umożliwia obecnie stosowanie innych niż składowanie i cementowanie metod przetwarzania, a nawet odzysku odpadów azbestowych. Najbardziej obiecujące są metody zapewniające destrukcję decydującej o szkodliwości azbestu struktury krystalicznej jego włókien pod wpływem temperatury lub innych czynników fizyko-chemicznych. Przewidziane w *Programie* oraz znowelizowanej ustawie *o odpadach* prawne dopuszczenie przetwarzania odpadów azbestowych w urządzeniach przewoźnych służących unicestwieniu włókien azbestu stworzyć ma zatem możliwość alternatywną do budowy nowych składowisk odpadów azbestowych. Prace legislacyjne w tym zakresie zostały rozpoczęte w Polsce w 2008 r. i mają za zadanie wsparcie celów i działań przyjętych w *Programie*.

Przewoźne urządzenie opracowane przez firmę ATON, w którym odpady azbestowe za pomocą mikrofal przekształcane są w formę amorficzną (bez włókien azbestowych) jest nadal testowane. Uzyskiwane wyniki pracy urządzenia są obiecujące. Uzyskany z nich materiał ma właściwości pozwalające na wykorzystywanie go w budownictwie i drogownictwie podobnie jak kruszywa budowlane.

Rozdział 4. Charakterystyka ogólna Powiatu Pszczyńskiego

Powiat Pszczyński zlokalizowany jest w południowej części województwa śląskiego (rys. 2.1.). W skład Powiatu wchodzi 5 gmin wiejskich: Goczalkowice – Zdrój, Kobiór, Miedźna, Pawłowice i Suszec, oraz 1 gmina miejska – Pszczyna (rys. 2.2.).

Rysunek 2.1 Lokalizacja Powiatu Pszczyńskiego w województwie śląskim (źródło: http://katowice.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/katow/ASSETS_09p_01.jpg, zmodyfikowane)

Powierzchnia Powiatu Pszczyńskiego wynosi 473 km². Wg stanu na dzień 31.12.2013 r., w Powiecie mieszkało 108 910 osób (GUS, 2014). W tabeli 4.1. podano podstawowe informacje o gminach wchodzących w skład Powiatu Pszczyńskiego.

Rysunek 2.2 Powiat Pszczyński – lokalizacja poszczególnych gmin

Tabela 2.1 Podstawowe informacje dotyczące gmin wchodzących w skład Powiatu Pszczyńskiego (GUS, 2014)

Wyszczególnienie	Powierzchnia (km ²)	Liczba mieszkańców
Miasto i Gmina Pszczyna	174,0	51 423
Gmina Goczałkowice-Zdrój	48,64	6 605
Gmina Kobiór	49,5	4 902
Gmina Miedźna	50,0	16 069
Gmina Pawłowice	76,0	18 042
Gmina Suszec	75,0	11 869
Powiat Pszczyński Razem	473,1	108 910

Powiat Pszczyński z uwagi na swoją specyfikę tj. położenie w województwie śląskim, gęstość zaludnienia oraz stopień urbanizacji należy do obszarów o zaznaczającej się znacznej antropopresji, z drugiej strony zaś zachowały się tutaj tereny przyrodniczo cenne, jak np. duże kompleksy leśne, otwarte tereny lak i pól oraz zbiorników wodnych (Program Ochrony Środowiska, 2012).

Rozdział 5. Bilans wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego

W poniższych tabelach zestawiono informacje dotyczące charakterystyki wyrobów zawierających azbest występujących na obszarze gmin Powiatu Pszczyńskiego.

We wszystkich gminach, poza gminą Pawłowice w latach 2011 – 2014 przeprowadzono inwentaryzację „z natury”, której wyniki zamieszczono w tabelach 2.2. – 2.4.

Natomiast w tabeli 2.5. podano informacje o aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach (na podstawie informacji z gmin). Ze względu na brak takich danych z

gminy Pawłowice, przyjęto dane szacunkowe, po uwzględnieniu ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest w latach 2006 – 2014.

Porównując dane na podstawie inwentaryzacji, z danymi szacunkowymi widać, że w Powiecie Pszczyńskim aktualna ilość wyrobów zawierających azbest jest wielokrotnie wyższa od szacowanej. Potwierdza to konieczność wykonania aktualizacji niniejszego programu dla Powiatu Pszczyńskiego. Wskazuje również, że jedynie inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wykonana „z natury” daje prawidłowe informacje o ich ilości na danym terenie.

Tabela 2.2 Bilans ogólny płyt azbestowo – cementowych stosowanych w budownictwie na terenie Powiatu Pszczyńskiego (na podstawie inwentaryzacji, wg danych z gmin)

Wyszczególnienie	Ilość obiektów			Powierzchnia wyrobów (m ²)			Masa wyrobów (Mg)			Termin inwentaryzacji
<i>Obiekty osób fizycznych</i>										
Ilość obiektów	W1	W2	razem	W1	W2	razem	W1	W2	razem	
Miasto i Gmina Pszczyna	68	247	315	39 891,0	48 016,0	56 302,0	95,3	552,2	647,5	2011
Gmina Goczałkowice-Zdrój	28	44	72	2 918,0	2 597,0	5 515,0	32,1	28,6	60,7	2013
Gmina Kobiór	10	11	21	778,5	1 108,2	1 886,7	8,6	12,2	20,8	czerwiec 2014 r.
Gmina Miedźna	81	421	502	8 819,0	29 607,0	38 426,0	97,0	325,7	422,7	maj - czerwiec 2011
Gmina Pawłowice	Nie przeprowadzono inwentaryzacji									
Gmina Suszec	16	198	214	1 488,0	24 382,7	25 870,7	17,1	280,4	297,5	2013
<i>Obiekty osób prawnych</i>										
Ilość obiektów	W1	W2	razem	W1	W2	razem	W1	W2	razem	
Miasto i Gmina Pszczyna	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2011
Gmina Goczałkowice-Zdrój	1		1	330,0		330,0	3,6		3,6	2013
Gmina Kobiór	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	czerwiec 2014 r.
Gmina Miedźna	18	19	37	13 748,0	4 500,0	18 248,0	151,2	49,5	200,7	maj - czerwiec 2011
Gmina Pawłowice	Nie przeprowadzono inwentaryzacji									
Gmina Suszec	6	2	8	5 484,3	10 860,0	16 344,3	63,1	124,9	188,0	2013

W1 – Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie

W2 - Płyty azbestowo-cementowe faliste dla budownictwa

Tabela 2.3 Udział wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego pod kątem stopnia pilności (na podstawie inwentaryzacji, wg danych z gmin)

Wyszczególnienie	Stopień pilności	Ilość obiektów (szt.)	Powierzchnia (m ²)	Masa wyrobów (Mg)
<i>Obiekty osób fizycznych</i>				
Miasto i Gmina Pszczyna	I	19	5 125,0	58,9
	II	2	138,0	1,6
	III	302	51 039,0	587,0
Gmina Goczałkowice-Zdrój	I	10	543,0	6,0
	II	48	3 683,0	40,5
	III	14	1 289,0	14,2
Gmina Kobiór	I	3	240,3	2,6
	II	3	488,9	5,4
	III	15	1 157,6	12,7
Gmina Miedźna	I	40	3 121,0	34,3
	II	219	17 663,0	194,3
	III	243	17 642,0	194,1
Gmina Pawłowice	I	bd	bd	bd
	II	bd	bd	bd
	III	bd	bd	bd
Gmina Suszec	I	19	1 767,0	20,3
	II	12	1 410,7	16,2
	III	183	22 693,0	261,0
<i>Obiekty osób prawnych</i>				
Miasto i Gmina Pszczyna	I	0	0	0
	II	0	0	0
	III	0	0	0
Gmina Goczałkowice-Zdrój	I	bd	bd	bd
	II	bd	bd	bd
	III	bd	bd	bd
Gmina Kobiór	I	0	0	0
	II	0	0	0
	III	0	0	0
Gmina Miedźna	I	0	0,0	0
	II	37	18 248,0	200,7
	III	0	0	0
Gmina Pawłowice	I	bd	bd	bd
	II	bd	bd	bd
	III	bd	bd	bd
Gmina Suszec	I	0	0	0
	II	2	20,3	0,2
	III	6	16 324,0	187,7

Tabela 2.4 Udział wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego pod kątem występowania (na podstawie inwentaryzacji, wg danych z gmin)

Wyszczególnienie		Budynek mieszkalny	Budynek gospodarczy	Inne	Wyroby zdemontowane i zeszkłowane luzem	Razem
<i>Obiekty osób fizycznych</i>						
Miasto i Gmina Pszczyna	Ilość obiektów (szt.)	92	213	18		323
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	9 646,0	42 736,0	3 920,0		56 302,0
	Masa wyrobów (Mg)	110,9	491,5	45,1		647,5
Gmina Goczałkowice-Zdrój	Ilość obiektów (szt.)	25	28	7	12	72
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	2 975,0	1 495,0	278,0	767,0	5 515,0
	Masa wyrobów (Mg)	32,7	16,4	3,1	8,4	60,7
Gmina Kobiór	Ilość obiektów (szt.)	5	14	2		21
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	698,5	1 176,2	12,0		1 886,7
	Masa wyrobów (Mg)	7,7	12,9	0,1		20,8
Gmina Miedźna	Ilość obiektów (szt.)	132	213	157		502
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	14 930,0	18 043,0	5 453,0		38 426,0
	Masa wyrobów (Mg)	164,2	198,5	60,0		422,7
Gmina Pawłowice	Brak danych					
Gmina Suszec	Ilość obiektów (szt.)	15	105	69	25	214
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	1 797,0	17 301,0	4 439,7	2 333,0	25 870,7
	Masa wyrobów (Mg)	20,7	199,0	51,1	26,8	297,5
<i>Obiekty osób prawnych</i>						
Miasto i Gmina Pszczyna	Ilość obiektów (szt.)	0	0	0	0	0
Gmina Goczałkowice-Zdrój	Ilość obiektów (szt.)	25	28	7	12	72
	Powierzchnia wyrobów (m ²)	2 975,0	1 495,0	278,0	767,0	5 515,0
	Masa wyrobów (Mg)	32,7	16,4	3,1	8,4	60,7
Gmina Kobiór	Ilość obiektów (szt.)	2	1	1		
	Powierzchnia	5 044,5	600,0	12 602,7		18 247,3

Wyszczególnienie		Budynek mieszkalny	Budynek gospodarczy	Inne	Wyroby zdemontowane i zeszkłowane luzem	Razem
	wyrobów (m ²)					
	Masa wyrobów (Mg)	55,5	6,6	138,6		200,7
Gmina Miedźna	Ilość obiektów (szt.)	0	0	0	0	0
Gmina Pawłowice	Brak danych					
Gmina Suszec	Ilość obiektów (szt.)			8		8
	Powierzchnia wyrobów (m ²)			16 344,3		16 344,3
	Masa wyrobów (Mg)			188,0		188,0

Tabela 2.5 Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego w 2014 r. (wg danych z gmin)

Wyszczególnienie	Ilość obiektów	Powierzchnia (m ²)	Masa (Mg)
Miasto i Gmina Pszczyzna	292	58 864	647,50
Gmina Goczałkowice-Zdrój	76	6 215	68,37
Gmina Kobiór	17	712	7,84
Gmina Miedźna	bd	29 850	328,35
Gmina Pawłowice ¹	bd	20 581	19,3
Gmina Suszec	bd	40 672	464,2 (w tym płyty azbestowo – cementowe 447,4)
Powiat Pszczyński Razem	bd	156 894	1 535,56 (w tym płyty azbestowo – cementowe 1 518,76)

¹ – ze względu na brak inwentaryzacji przyjęto dane szacunkowe – patrz rozdz. 1.4.3.

Rozdział 6. Podsumowanie efektów przyjętego w 2006 roku Programu likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego

W tabeli 2.6. zestawiono zamieszczono informacje o przeprowadzonych w Powiecie Pszczyńskim działaniach w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest w kontekście postawionych celów i zadań w tym zakresie, w przyjętym w 2006 roku Programie likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego (Uchwała 725/159/05 z dnia 14 czerwca 2006 r.) (Program ochrony środowiska, 2012 oraz dane aktualne z gmin).

Jak pokazano w tabeli, w latach 2006 – 2014 w Powiecie prowadzono na szeroką skalę działalność informacyjno – edukacyjną z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, skierowaną do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji zaktualizowano informacje dotyczące ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie gmin (poza Gminą Pawłowice, w której inwentaryzacja przeprowadzana jest aktualnie).

W wyniku zawartych w latach 2005 – 2009 porozumień z gminami (patrz tab. 2.6.) w zakresie likwidacji odpadów zawierających azbest, z PFOŚiGW dofinansowywana była likwidacja wyrobów zawierających azbest na terenie powyższych gmin. Zasady wnioskowania o dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest określały gminy w uchwalonych regulaminach. W tabeli 2.7. podano informacje o całkowitych kosztach usuwania wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach w latach 2011 – 2013.

Tabela 2.6 Realizacja zadań zawartych w Programie likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego (Uchwała 725/159/05 z dnia 14 czerwca 2006 r.) (Program ochrony środowiska, 2012 oraz dane z gmin)

L.p.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Stan realizacji zadania
1.	Opracowanie powiatowego programu likwidacji azbestu	Starostwo Pszczyńskie	2006	Zadanie zrealizowano. Program uchwalony został Uchwałą Zarządu Powiatu z dnia 14 czerwca 2006 r. Nr 725/159/06
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	2006 - 2015	Zadanie w trakcie realizacji. Działalność informacyjna prowadzona była poprzez publikację artykułów w lokalnej prasie oraz zamieszczanie na stronach internetowych informacji i dokumentów związanych z gospodarką odpadami, w tym zawierającymi azbest. W trakcie inwentaryzacji na terenie gmin przeprowadzono akcje edukacyjne, rozdawano ulotki informujące, w miejscach publicznych zamieszczano informacje promujące likwidację azbestu, publikowane były artykuły dotyczące szkodliwości azbestu i promujące akcję jego usuwania
3.	Wypracowanie z gminami Powiatu Pszczyńskiego scenariusza likwidacji wyrobów zawierających azbest oraz zasad jego dofinansowania z PFOŚiGW	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	2006 - 2008	Zadanie zrealizowano. W latach 2005 - 2009 Powiat zawarł porozumienie z gminami w zakresie likwidacji odpadów zawierających azbest. W 2010 roku ze względu na likwidację gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska oraz brak możliwości dotowania osób fizycznych, do czasu zmiany przepisów w tym zakresie, wstrzymano kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest. Od roku 2011 współpraca jest kontynuowana.
4.	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wraz z przygotowaniem bazy danych o wyrobach zawierających azbest na terenie	Urzędy Gmin	2008 - 2015	Inwentaryzację przeprowadzono we wszystkich gminach, poza Gminą Pawłowice, w której inwentaryzacja jest aktualnie wykonywana. Baza danych funkcjonuje na poziomie województwa i krajowym. Urzędy Gmin przekazują informacje o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów

L.p.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna	Okres realizacji	Stan realizacji zadania
	poszczególnych gmin Powiatu Pszczyńskiego			zawierających azbest do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego: www.bazaazbestowa.gov.pl
5.	Przygotowanie powiatowej bazy danych o wyrobach zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	2008 - 2015	Zadanie nie było realizowane ze względu na fakt, że zadanie to nie jest zadaniem Powiatu. Baza danych funkcjonuje na poziomie województwa i krajowym (patrz wyżej).
6.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest oraz o ilości i miejscu zlikwidowania odpadów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	2006 - 2015	
7.	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami	Starostwo Pszczyńskie	2006 - 2015	Zadanie zrealizowane. W związku z nowymi przepisami w zakresie sporządzania planów gospodarki odpadami, wprowadzonymi Ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2011 r., Nr 152, poz. 897 z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., plany gospodarki odpadami są sporządzane na poziomie krajowym i wojewódzkim. Plany te nie są sporządzane na poziomie powiatowym i gminnym.

Tabela 2.7 Sumaryczne kwoty wydatkowane na prowadzenie przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu odpadów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Pszczyńskiego w latach 2011-2013 (zł) (wg danych gmin)

Wyszczególnienie	Rok			Razem
	2011	2012	2013	
Miasto i Gmina Pszczyzna	88 662,00	23 743,00	39 367,00	151 772,00
Gmina Goczałkowice-Zdrój	0,00	0,00	0,00	0,00
Gmina Kobiór	0,00	4 000,00	17 038,19	21 038,19
Gmina Miedźna	0,00	31 899,20	43 923,07	75 822,27
Gmina Pawłowice ¹	22 195,49	22 195,49	6 818,00	51 208,98
Gmina Suszec	0,00	0,00	0,00	0,00
Powiat Pszczyński Razem	110 857,49	81 837,69	107 146,26	299 841,44

W poniższych tabelach zestawiono informacje dotyczące ilości oraz kosztów wydatkowanych z budżetu Powiatu Pszczyńskiego na usuwanie wyrobów zawierających azbest z poszczególnych gmin Powiatu (wg danych Starostwa Powiatowego w Pszczyźnie).

Tabela 2.8 Ilość odpadów azbestowych zebranych w poszczególnych gminach Powiatu

ROK	GMINA						RAZEM
	Kobiór	Goczałkowice	Pszczyna	Pawłowice	Suszec	Miedźna	
2007	6,22	12,40	11,68	10,94	-	-	41,24
2008	5,41	9,80	17,90	18,92	-	-	52,03
2009	0,67	10,95	29,22	16,40	-	-	57,24
2010	-	-	-	-	-	-	Ze względu na zmianę przepisów zadanie nie było kontynuowane
2011	-	-	55,40	21,44	-	-	76,80
2012	3,54	-	36,43	13,94	-	22,80	76,71
2013	7,80	-	23,48	7,28	-	17,57	56,13
Razem	23,64	33,15	174,11	88,92	0	40,37	360,15

Pszczyńskiego w latach 2007-2013 (Mg) (wg danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie)

Tabela 2.9 Kwoty wydatkowane z budżetu powiatu na prowadzenie przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu odpadów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Pszczyńskiego w latach 2007-2013 (zł) (wg danych Starostwa Powiatowego w Pszczynie)

ROK	GMINA						RAZEM
	Kobiór	Goczałkowice	Pszczyna	Pawłowice	Suszec	Miedźna	
2007	0,00	4 457,10	8 982,36	1 422,43	0,00	0,00	14 861,89
2008	3 234,88	3 426,00	3 767,00	1 507,43	0,00	0,00	11 935,31
2009	538,00	3 948,00	10 000,00	1 335,00	0,00	0,00	15 821,00
2010	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2011	0,00	0,00	10 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000,00
2012	4 000,00	0,00	31 000,00	10 000,00	0,00	10 000,00	55 000,00
2013	2 000,00	0,00	8 000,00	5 000,00	0,00	10 000,00	25 000,00
Razem	9 772,88	11 831,10	71 749,36	19 264,86	0,00	20 000,00	132 618,20

Rozdział 7. Planowane działania w zakresie azbestu na terenie Powiatu Pszczyńskiego

Cele i kierunki działań

W Programie postawiono do realizacji następujący cel i kierunki działań:

Podstawowym celem Programu jest:

„Całkowite usunięcie z terenu powiatu wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku, przy zachowaniu obowiązujących przepisów i procedur w tym zakresie”

Aby osiągnąć powyższy cel przewiduje się następujące kierunki działań:

- 1) Sukcesywne zbieranie, analizowanie i aktualizowanie informacji o miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego;
- 2) Bieżąca współpraca z organami i instytucjami w zakresie wymiany informacji o ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego,
- 3) Prowadzenie szerokiej kampanii informacyjno-edukacyjnej skierowanej do mieszkańców Powiatu Pszczyńskiego, a dotyczącej szkodliwości azbestu, bezpiecznego postępowania z azbestem i możliwości dofinansowania z różnych źródeł usuwania azbestu;
- 4) Kontynuacja systemu dofinansowania usuwania azbestu przez mieszkańców;
- 5) Wypracowanie zasad dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gmin Powiatu Pszczyńskiego.
- 6) Prowadzenie bieżącej kontroli usuwania azbestu z terenu Powiatu Pszczyńskiego,
- 7) Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na edukację, szkolenia oraz dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych.

Harmonogram realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032”

W Programie przyjęto za POKA docelowy horyzont czasowy realizacji zadań do 2032 roku z podziałem na następujące przedziały czasowe realizacji zadań:

- Cele krótkoterminowe: lata 2014 – 2017,
- Cele średnioterminowe: lata 2018 – 2021,
- Cele długoterminowe: lata 2022 – 2032.

Ponieważ, jak omówiono w rozdziałach dotyczących szkodliwości azbestu, obecny stan wiedzy wyklucza szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi rur azbestowo – cementowych w Programie założono, że w przypadku wykazania obecności na terenie Powiatu rur azbestowych, wymieniane one będą sukcesywnie, w miarę ich zużycia, do roku 2032. Przyjęto, że rury te pozostawione zostaną w ziemi pod warunkiem zewidencjonowania ich w planach miejscowych i dokumentacji nieruchomości, co umożliwi skuteczny nadzór nad procesem bezpiecznego usunięcia wyrobów azbestowych w przyszłości.

W niniejszym Programie przyjęto za Programem usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała Nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 roku), że do roku 2032 wyroby te powinny być unieszkodliwione następujące ilości wytworzonych odpadów zawierających azbest:

- w latach 2014 – 2015 ok. 10% odpadów,
- w latach 2018 – 2021 ok. 40% odpadów,
- w latach 2022 – 2032 ok. 50% odpadów.

Działania informacyjno - edukacyjne

Istotnym elementem powodzenia realizacji Programu są działania informacyjne i edukacyjne społeczności Powiatu Pszczyńskiego. Działania te powinny być realizowane w celu:

- rozpowszechnienia informacji o szkodliwym działaniu azbestu,
- podniesienia wiedzy o planowych rozwiązaniach w gospodarce odpadami azbestowymi na terenie Powiatu Pszczyńskiego,
- właściwego postępowania mieszkańców, podmiotów, instytucji z odpadami azbestowymi zgodnie z wymogami przepisów,
- świadomego udziału wymienionych grup w działaniach prowadzonych przez Powiat Pszczyński,
- eliminowania „samodzielnego usuwania bez stosownego przeszkolenia” i „dzikiego składowania” odpadów azbestowych.

Proponuje się, aby działalność edukacyjno – informacyjna prowadzona była w formie kampanii. Składać się może ona z następujących elementów:

- krótka kampania (6 miesięcy) opracowana w celu osiągnięcia największych i najwcześniej dostrzegalnych efektów,
- program podstawowy (2 lata),
- program długoterminowy (10 lat i więcej).

Istnieją różne rodzaje kampanii podnoszenia świadomości społecznej, wśród których można wyróżnić:

- kampanię „fali nośnej”,
- kampanie tematyczne,
- akcje podejmowane w ramach kampanii.

Kampania „fali nośnej” dotyczy problemu środowiska jako całości, nie zaś tylko jednego jego aspektu. Jest przewidziana do popierania „przyjaznych środowisku” wartości i wymogów wśród społeczeństwa. Można ją stosować dla szerokiej opinii publicznej.

Kampanie tematyczne mogą przekazywać wiedzę dotyczącą pewnych aspektów problemów środowiskowych lub zachęcać do bardziej świadomych zachowań (np. jak pozyskać środki na dofinansowanie usuwania azbestu z posesji).

Proponuje się, aby przy opracowywaniu strategii kampanii informacyjno – edukacyjnej stosować różne formy przekazu, np. materiały drukowane, materiały audiowizualne i imprezy promocyjne.

1. Materiały drukowane nie wymagające dużych nakładów:

- krótkie materiały drukowane, takie jak ulotki, ulotki typu „pytania i odpowiedzi”, zestawienia faktograficzne, wkładki i broszury, zwykle obwieszczenia,
- publikacje w prasie i wydawnictwach periodycznych, takie jak: artykuły, komentarze, stałe rubryki, wywiady, listy do redakcji, artykuły redakcyjne,
- materiały dla prasy: komunikaty, powiadomienia i obwieszczenia,
- plakaty,
- obszerne, starannie wydrukowane broszury, biuletyny, opracowania, raporty i monografie,
- opracowane graficznie obwieszczenia,
- materiały kształceniowe: programy nauczania, materiały samokształceniowe, materiały dla nauczycieli,
- okolicznościowe pamiątki (znaczkę, długopisy, teczkę z nadrukami itp.).

2. Materiały audiowizualne:

- wywiady dla radia i telewizji,
- pokazy przezroczy,
- ogłoszenia w radiu i telewizji,
- filmy,
- wystawy.

3. Imprezy promocyjne:

- konferencje prasowe,
- wizyty oficjalne,
- zebrania mieszkańców,
- imprezy specjalne (festiwale, akcje),
- warsztaty, seminaria, konferencje.

W ramach strony internetowej Powiatu Pszczyńskiego można sukcesywnie informować mieszkańców Powiatu o działaniach związanych z problematyką wyrobów zawierających azbest. Proponuje się, aby na stronie znalazły się informacje związane z:

1. Niniejszym programem azbestowym.
2. Przeprowadzoną inwentaryzacją w gminach Powiatu.
3. Charakterystyką azbestu i oddziaływaniem azbestu na zdrowie człowieka.
4. Procedurami bezpiecznego postępowania z azbestem.

Każda z proponowanych form posiada swoją specyfikę, swoje zalety i wady. Często, wybór formy przekazu jest wyborem pomiędzy jej przydatnością, a możliwościami finansowymi.

Ponieważ wszelkie działania związane ze stosowaniem wyrobów zawierających azbest oraz ich usuwaniem związane są z ryzykiem dla zdrowia, działania informacyjne i edukacyjne w tym zakresie powinny być prowadzone rozważnie. Np. Agencja Ochrony Środowiska USA (EPA) zaleca stosowanie następujących zasad informowania społeczności o ryzyku (Szeszenia-Dąbrowska, w: Zdrowotne i prawne aspekty postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, 2004):

1. Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera.
2. Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, a następnie oceniaj wyniki komunikowania się.
3. Uważnie słuchaj tego, co mają ci do powiedzenia inni.
4. Bądź uczciwy, szczerzy i otwarty.
5. Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi (grupami, ośrodkami) w procesie przekazywania informacji.
6. Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje przygotowane zgodnie z regulami środków masowego przekazu.
7. Mów jasno i życzliwie.

Strategia działań informacyjno-edukacyjnych może się opierać na następujących założeniach:

1. Informacje powinny być kierowane do konkretnych grup odbiorców.
2. Informacje powinny być zrozumiałe, łatwe w odbiorze, powinny korzystać ze zrozumiałych i ogólnie akceptowanych haseł i symboli.
3. Powinny być podawane z odpowiednim wyprzedzeniem i przez kanały informacyjne, z których korzysta najczęściej mieszkańców (witryny placówek handlowych, lokalna i regionalna prasa, szkoły, kościół, itp.).

4. Informacje powinny być także przekazywane w sposób atrakcyjny i zaciekawiający mieszkańców np. W trakcie lokalnych, tradycyjnych imprez gminnych. Dobrym kanałem informacji i uruchamiania aktywności mieszkańców mogą być wspólne grupy zainteresowań (stowarzyszenia lokalne).
5. Mieszkańcy powinni być informowani systematycznie o efektach usuwania azbestu, sukcesach lub problemach.
6. Informacje powinny być wkomponowane w szerszy kontekst poprawy stanu środowiska, estetyzacji gminy, strategię rozwoju gminy.

Działalność edukacyjna i informacyjna może być wspierana finansowo przez Ministerstwo Gospodarki.

Monitoring Programu

Monitoring realizacji zadań Programu obejmuje gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gmin Powiatu Pszczyńskiego, w szczególności dotyczących:

1. Ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
2. Ilości składowanych odpadów zawierających azbest.
3. Ilości i wyników przeprowadzonych inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie Powiatu.
4. Przedsiębiorstw posiadających uprawnienia do bezpiecznego usuwania azbestu.
5. Podejmowanych przez władze Powiatu inicjatyw w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.
6. Usytuowania miejsc o potencjalnym wysokim stężeniu włókien azbestu w powietrzu (w zależności od ilości wyrobów zawierających azbest i ich stanu w danej lokalizacji).
7. Ewidencjonowania zmian legislacyjnych dotyczących problematyki azbestowej.

Ocena osiągnięcia celów Programu polega na monitorowaniu realizacji określonych zadań. Wskaźnikami rocznej oceny realizacji zadań są:

1. Ilość wycofanych z eksploatacji wyrobów zawierających azbest.
2. Ilość kierowanych do składowania odpadów zawierających azbest.
3. Koszty poniesione przez Powiat na działania związane z usuwaniem azbestu.

Rozdział 8 Finansowe aspekty realizacji „Programu usuwania azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego

Szacowany całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pszczyńskiego

Przy obliczaniu kosztów realizacji Programu uśrednione koszty rynkowe (netto):

1. Aktualny uśredniony koszt unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na składowiskach odpadów w miejscowościach Świętochłowice, Jastrzębie Zdrój i Knurów wysokości 240 zł/Mg.
2. Koszt demontażu, opakowania, transportu i unieszkodliwiania płyt azbestowo – cementowych (płaskich i falistych) w wysokości 50 zł/m².
3. Uśredniona odległość na składowiska z Pszczyzny: 100 km w obie strony.
4. Uśredniony koszt transportu: 3,50 zł/km.

Przyjmując powyższe koszty jednostkowe obliczono, że całkowity koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Pszczyńskiego wyniesie do 2032 r. **5 112,0 tys. zł netto**.

Wyżej podany szacowany koszt usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest nie obejmuje nakładów finansowych związanych z zastąpieniem usuniętych wyrobów innymi materiałami.

Przyjmując harmonogram realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest podany w rozdz. 7.2. Programu, w przyjętych latach koszt ten przedstawiał się będzie następująco:

- w latach 2014 – 2015: 511,2 tys. zł,
- w latach 2018 – 2021: 2 044,8 tys. zł,
- w latach 2022 – 2032: 2 556,0 tys. zł.

System dofinansowania do usuwania wyrobów zawierających azbest w obiektach budowlanych

Rozdział omawia założenia funkcjonującego w Polsce systemu dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest, przedstawionego w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (2010). Na ich podstawie w rozdz. 8.3. Programu wskazano źródła pozyskania funduszy na usuwanie wyrobów zawierających azbest możliwe do pozyskania przez Powiat Pszczyński.

Jak pokazano w rozdziale 8, w POKA nie przewidziano żadnych środków pomocowych Ministra Gospodarki na zadania bezpośrednio związane z usuwaniem wyrobów azbestowych. Program przewiduje wsparcie jedynie na następujące działania:

1. Przeprowadzenie szkoleń lokalnych.
2. Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy, powiatu na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym.
3. Wsparcie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie opracowywania gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest.
4. Wsparcie finansowe prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest.

W POKA wskazano, że dla realizacji zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest istotne jest pozyskiwanie środków z funduszy unijnych.

Źródła pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu z terenu Powiatu Pszczyńskiego

Źródłami finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest są:

1. Kredyty Banku Ochrony Środowiska.
2. Środki własne właścicieli obiektów budowlanych.
3. Środki własne inwestorów prywatnych.
4. Środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki.
5. Środki funduszy ochrony środowiska.
6. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego.

Kredyty Banku Ochrony Środowiska z dopłatami WFOŚiGW do oprocentowania

Przedmiot kredytowania

Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu i wyrobów zawierających azbest, polegające na wymianie powierzchni dachowych lub elewacyjnych, wykonanych z materiałów zawierających azbest. Koszty kwalifikowane obejmują roboty demontażowe, transport i unieszkodliwienie odpadu zawierającego azbest, zakup materiałów do wykonania zamiennych pokryć dachowych lub elewacyjnych, roboty budowlano-montażowe związane z wykonaniem zamiennych pokryć dachowych lub elewacyjnych.

Procedura

Kredyty przeznaczone są dla wszystkich ubiegających się realizujących inwestycje na terenie województwa śląskiego, z wyjątkiem jednostek samorządu terytorialnego.

Warunki kredytowania

Oprocentowanie: zmienne, stanowiące sumę stopy bazowej WIBOR 3M oraz stałej marży Banku, określonej wewnętrznymi przepisami, obniżone o dopłatę Funduszu do odsetek. Fundusz udziela dopłat do odsetek przez okres nie dłuższy niż 60 miesięcy od dnia uruchomienia pierwszej transzy kredytu (w pozostałym okresie kredytobiorca ponosi pełen koszt oprocentowania kredytu).

Kwota kredytu: do 80% kosztów realizowanej inwestycji, lecz nie więcej niż wysokość kosztów kwalifikowanych oraz nie więcej niż:

- 100 000 zł dla osób fizycznych,
- 500 000 zł dla wspólnot mieszkaniowych,
- 5 000 000 zł dla pozostałych kredytobiorców.

Okres kredytowania: według limitów określonych w wewnętrznych przepisach Banku dla kredytów inwestycyjnych, jednak nie dłużej niż 10 lat - dla osób fizycznych i 15 lat - dla pozostałych Kredytobiorców.

Okres realizacji zadania: do 12 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy.

Okres karencji: do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy kredytowej.

Prowizja: do 2% kwoty przyznanego kredytu, jednak nie mniej niż 200 zł.

Środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki

Zagadnienia związane z finansowaniem usuwania azbestu ze środków Ministra Gospodarki omówiono w rozdz. 8.2.

Corocznie, Ministerstwo Gospodarki wspiera finansowo realizację zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Większość działań finansowanych przez Ministerstwo ukierunkowanych jest na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego, w formie bezpośredniego wsparcia np. na opracowanie

programów usuwania wyrobów zawierających azbest lub też pośrednio w formie materiałów informacyjno-edukacyjnych – ulotek, plakatów, poradników. Tryb wyboru wykonawców zadań jest konkursowy.

Środki funduszy ochrony środowiska

WFOŚiGW w Katowicach udziela dofinansowania na wspieranie działań proekologicznych podejmowanych przez administrację publiczną, przedsiębiorców, instytucje i organizacje pozarządowe. Wnioskodawcą może być wyłącznie inwestor bezpośredni, posiadający tytuł prawny do dysponowania nieruchomością na cele budowlane.

Fundusz finansuje zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w ramach zadania: OZ 2.2. Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu:

- a) w ramach termomodernizacji budynków,
- b) w ramach innych zadań.

Nabory wniosków na ww zadania, których dofinansowanie zaczyna się w roku 2015 odbywają się w następujących terminach:

- a) do 15.10.2014 r. dla wnioskodawców – jednostek samorządu terytorialnego, a do 31.08.2014 dla pozostałych wnioskodawców,
- b) I nabór – do 30.09.2014 r., II nabór od 01.04.2015 r. do 30.04.2015 r.

Środki te przeznaczone są na finansowanie następujących zadań:

Zadania związane z unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest, w tym również realizowane w ramach Programu wsparcia finansowego, uruchomionego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów azbestowych, pochodzących z domów i obiektów należących do osób fizycznych, współfinansowanego przez NFOŚiGW.

Wysokość dofinansowania zadań w formie pożyczki lub dotacji, oraz warunki dofinansowania określone zostały w „Zasadach udzielania dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach”.

Zadania, dla których przewidywane dofinansowanie ze środków WFOŚiGW zgodne będzie z wysokością środków dostępnych w planie finansowym Funduszu umieszczone zostaną liście zadań planowanych do dofinansowania.

Rozdział 9. Harmonogram rzeczowo - finansowy

W tabeli 2.10. zamieszczono harmonogram realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 – 2032.

Tabela 2.10 Harmonogram realizacji „Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty całkowite (tys. zł)	Źródło finansowania
1.	Uchwalenie regulaminu dofinansowania przez gminy Powiatu Pszczyńskiego usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie	2014	bez kosztów	-
2.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest – koszt całkowity	Właściciel wyrobów i odpadów zawierających azbest	2014 - 2032	5 112,0	Budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, środki własne
3.	Coroczna realizacja systemu dofinansowania usuwania azbestu skierowanego do osób fizycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	działania ciągłe	W miarę ilości pozyskanych środków	Budżety gmin, fundusze ochrony środowiska, fundusze UE, środki własne
4.	Uzupełnianie posiadanej bazy danych o ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, koordynacja działań z Powiatowym nadzorem Budowlanym	gminy	działania ciągłe	bez kosztów	-
5.	Przedkładanie marszałkowi stosowanych zestawień wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. <i>w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska</i> (Dz.U. nr 124, poz. 1033 z 2009 r.)	gminy	działania ciągłe	bez kosztów	-
6.	Podejmowanie starań zmierzających do dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie, Urzędy Gmin	działania ciągłe	bez kosztów	-
7.	Opracowanie aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego	Starostwo Pszczyńskie	Co 6 lat	20,0/ aktualizację	Budżet Powiatu, fundusze ochrony środowiska
8.	Uzupełnianie informacji na stronach internetowych Powiatu poświęconej problemowi usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	bez kosztów	-
9.	Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	10,0/rok	Budżet Powiatu,

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji	Koszty całkowite (tys. zł)	Źródło finansowania
					fundusze ochrony środowiska, fundusze UE
10.	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami	Starostwo Pszczyńskie	działania ciągłe	bez kosztów	-

Rozdział 10. Bibliografia

W rozdziale podano wykaz wykorzystanych w Programie dokumentów i publikacji literaturowych.

1. Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Warszawa, 2003.
2. Ochrona środowiska w zakresie dotyczącym problematyki związanej z azbestem – szkolenie dla pracowników urzędów administracji rządowej i samorządu terytorialnego; Główny Instytut Górnictwa, Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera; Łódź, Kraków, Warszawa, Lubin, maj-wrzesień 2008 r.
3. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów użyteczności publicznej stanowiących lub będących w zarządzaniu, administrowaniu przez organy administracji publicznej na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2007
4. Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2008
5. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r., zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.).
6. Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032 (Uchwała Nr 1258 /49/IV/2011 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 maja 2011 roku).
7. Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego (Uchwała 725/159/05 Zarządu Powiatu z dnia 14 czerwca 2006 r.).
8. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 (Uchwała XXIII/201/12 Zarządu Powiatu z dnia 28 listopada 2012 r.
9. Wojciechowska-Piskorska H., Skucza L.: Ochrona przed azbestem, ODiDKo, Gdańsk 2000
10. Wytyczne szacowania ryzyka zdrowotnego dla czynników rakotwórczych, IMP, Łódź 1997
11. Zdrowotne i prawne aspekty postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Materiały konferencyjne. Departament Rozwoju Wsi i Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Lublin, 22 września 2004.

3. INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU

Prognoza oddziaływania na środowisko dokumentu pn. „Aktualizacja Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032” została opracowana na podstawie zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Zgodnie z art. 51 ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

Prognoza przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w Prognozie, zgodnie z art. 52. ust. 1. ustawy, zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu jego przyjęcia.

Ponadto, zgodnie z ust. 2. artykułu 52 cytowanej ustawy, w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Analizie poddano aktualny sposób postępowania z wyrobami zawierającymi azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego. Wskazano niezbędne działania, które doprowadzą do usunięcia powyższych wyrobów do roku 2032.

Przy opracowaniu niniejszej Prognozy wykorzystane zostały następujące źródła informacji (patrz też rozdz. 14):

- Program Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032 (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r., zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.).
- Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.).
- Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego przyjęty przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 725/159/05 w dniu 14 czerwca 2006 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 przyjęty Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12).
- Dane Głównego Urzędu Statystycznego.
- Dane Powiatu.
- Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.
- Akty prawne z zakresu gospodarowania odpadami.
- Inne opracowania dotyczące azbestu.

4. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Analizowany Program usuwania wyrobów zawierających azbest jest traktowany jako dokument wymagający aktualizacji. Wynika to z obowiązku właścicieli, zarządców i użytkowników przedkładania corocznych informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania oraz o wyrobach, których wykorzystania zostało zakończone.

Monitoring realizacji zadań Programu obejmuje gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Pszczyńskiego, w szczególności dotyczących:

1. Ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
2. Ilości składowanych odpadów zawierających azbest.
3. Ilości i wyników przeprowadzonych inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie Powiatu.
4. Przedsiębiorstw posiadających uprawnienia do bezpiecznego usuwania azbestu.
5. Podejmowanych przez władze Powiatu i gmin wchodzących w jego skład inicjatyw w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest.
6. Ewidencjonowania zmian legislacyjnych dotyczących problematyki azbestowej.

Ocena osiągnięcia celów Programu polega na monitorowaniu realizacji określonych zadań. Wskaźnikami rocznej oceny realizacji zadań są:

1. Ilość wycofanych z eksploatacji wyrobów zawierających azbest.
2. Ilość kierowanych do składowania odpadów zawierających azbest.
3. Koszty poniesione przez Powiat na działania związane z usuwaniem azbestu.

Aktualizowanie niniejszego Programu planuje się co 6 lat. W przypadku, jeśli opracowywane cyklicznie programy usuwania azbestu oraz plany gospodarki odpadami szczebla krajowego oraz wojewódzkiego, wprowadzą istotne zmiany w stosunku do zapisów z aktualizowanych dokumentów, termin aktualizacji Programu dla Powiatu Pszczyńskiego powinien być zweryfikowany.

5. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Biorąc pod uwagę, że nie przewiduje się budowy jakichkolwiek obiektów przetwarzania odpadów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego, analizowanie oddziaływania transgranicznego obiektów (instalacji) jest bezprzedmiotowe.

Nie przewiduje się również, aby prowadzenie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz ich transport mogły mieć oddziaływanie transgraniczne ze względu na lokalizację Powiatu Pszczyńskiego.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

6.1. Ocena stanu środowiska

Ocenę stanu środowiska przeprowadzono na podstawie informacji zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 przyjętym Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12).

Powiat Pszczyński z uwagi na swoją specyfikę tj. położenie w województwie śląskim, gęstość zaludnienia oraz stopień urbanizacji należy do obszarów o zaznaczającej się znacznej antropopresji, z drugiej strony zaś strony zachowały się tutaj tereny przyrodniczo cenne, jak np. duże kompleksy leśne, otwarte tereny łąk i pól oraz zbiorników wodnych.

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, obecność zbiorników wodnych, uzdrowisko w Goczałkowicach-Zdroju, występowanie cennych zabytków kultury, a w ostatnich latach rozwój agroturystyki oraz infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym sieci ścieżek rowerowych, powodują iż teren Powiatu Pszczyńskiego staje się jednym z bardziej atrakcyjnych regionów Górnego Śląska.

Z uwagi na zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Powiat Pszczyński należy do obszarów o stosunkowo niskiej na tle innych powiatów w województwie śląskim emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych.

Bardzo istotnym problemem pozostaje nadal tzw. niska emisja, której udział w kształtowaniu przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszzonego PM10 oraz benzo(a)pirenu jest duży. Stan taki powoduje konieczność podejmowania określonych działań zmierzających do uzyskania polskich i unijnych standardów jakości powietrza.

Emisja komunikacyjna jest kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza w Powiecie pszczyńskim. Największe skupiska źródeł emisji ze środków transportu znajdują się wzdłuż ruchliwych dróg i skrzyżowań, centrach miejscowości, okolicach stacji benzynowych, parkingów. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Poziom zanieczyszczenia powietrza w miejscach intensywnego ruchu samochodowego może być kilkudziesięciokrotnie wyższy niż średnia dla całych obszarów miejskich i wiejskich.

Pewien problem stanowi również stosunkowo duża ilość odpadów przemysłowych wytwarzanych na terenie powiatu.

Negatywnym skutkiem rozwoju górnictwa w minionych latach była degradacja środowiska. Stan ten jednak ulega powolnym zmianom dzięki licznym działaniom prowadzonym na terenie powiatu, takim jak: realizacja Programu Ograniczania Powietrza, inwestycje proekologiczne na terenach gmin oraz w kopalniach działających na terenie powiatu. Problemem do rozwiązania pozostaje zagospodarowywanie terenów poprzemysłowych.

Powiat Pszczyński charakteryzuje się lesistością rzędu 27,9% powierzchni ogólnej. W skład obszarów i obiektów chronionych na terenie Powiatu Pszczyńskiego wchodzi:

- fragment Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich wraz z otuliną,
- 2 rezerваты przyrody: Żubrowisko, Babczyna Dolina,
- 3 obszary Natura 2000: fragment obszaru Natura 2000: Dolina Górnej Wisły PLB 240001, obszar Natura 2000 Zbiornik Goczalkowicki - Ujście Wisły i Bajerki (PLH PLH240039), fragment obszaru Natura 2000: Stawy w Brzeszczach (PLB120009),
- użytek ekologiczny: Zapadź w gminie Miedźna,
- 33 pomniki przyrody.

Jak wynika z danych GUS w ostatnich latach na terenie Powiatu Pszczyńskiego nie uległa zwiększeniu powierzchnia obszarów prawnie chronionych (dane te nie obejmują obszarów Natura 2000). Obszar ostoi ptasiej Dolina Górnej Wisły (kod obszaru PLB240001) w granicach gminy Goczalkowice-Zdrój obejmuje 3 882,0 ha, a w granicach gminy Pszczyzna 351,1 ha. Stawy w Brzeszczach (kod obszaru PLB120009), obejmują obszar 871,3 ha w gminie Miedźna. Obszar Natura 2000 Zbiornik Goczalkowicki - Ujście Wisły i Bajerki (PLH PLH240039) o powierzchni 1 650,30 ha w granicach Powiatu zawiera się w obszarze ostoi ptasiej Dolina Górnej Wisły (kod obszaru PLB240001).

6.2. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu

W Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pszczyńskiego nie rozważano wariantu polegającego na niepodejmowaniu żadnych działań ukierunkowanych na poprawę stanu gospodarowania odpadami. Wynika to głównie z diagnozy stanu aktualnego w tym zakresie, która wykazała konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu do 2032 roku.

Brak działań w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest nie jest także do zaakceptowania ze względu na:

- Deklarację Brukselską (Rezolucje wstępna) przedstawiona w dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli w ramach Europejskiej Konferencji nt. Azbestu
- zapisy Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (POKA) 2032 (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r., zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.),
- zapisy krajowego planu gospodarki odpadami Kpgo 2014,
- zapisy Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.),
- zobowiązań Polski w zakresie gospodarowania odpadami wynikających z akcesji do Unii Europejskiej,
- wymogów narzuconych polskim prawodawstwem,
- wzrastającej świadomości mieszkańców domagających się zmian w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- Konwencją Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r., dotyczącą bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu,
- Zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. dotyczącymi ochrony pracowników przed działaniem azbestu.

W przypadku nie podjęcia działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest należałoby oczekiwać następujących skutków środowiskowych:

1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w otoczeniu obiektów zawierających elementy azbestowe na ich zewnętrznej powierzchni (dachy, ściany) ze względu na korozję powierzchni i uwalnianie się włókien azbestu.
2. Usuwanie elementów azbestowych demontowanych z obiektów na tzw. dzikie wysypiska. Występujące na takich wysypiskach elementy azbestowe są bardzo często połamane i pokruszone, co zwiększa emisje pyłów zawierających azbest.
3. Zanieczyszczenie środowiska azbestem w wyniku niewłaściwego demontowania z obiektów.
4. Wzrost zachorowalności ludności na choroby wywołane przedostaniem się włókien azbestu do organizmu.
5. Trudności w zdobyciu funduszy zewnętrznych na dofinansowanie zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działań informacyjno – edukacyjnych.
6. Nieprzestrzeganie przez część przedsiębiorców obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami wynikających z aktów prawnych (dotyczy to przede wszystkim obowiązku dokonywania sprawozdawczości) oraz niesprawny monitoring gospodarki odpadami niebezpiecznymi, szczególnie w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, co skutkowałoby zwiększeniem się ilości odpadów niewłaściwie zagospodarowywanych (np. usuwanie odpadów azbestowych na tzw. dzikie wysypiska)

W podsumowaniu należałoby stwierdzić, że zaproponowane w Programie działania dotyczące postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz powstającymi odpadami azbestowymi służyć będą poprawie środowiska na terenie Powiatu Pszczyńskiego. Dotyczyć to będzie przede wszystkim jakości powietrza atmosferycznego.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Z analizy Programu wynika, że znaczące oddziaływanie azbestu może być spowodowane:

1. Korozją powierzchni wyrobów zawierających azbest powodującą uwalnianie się włókien azbestowych z jej powierzchni.
2. Niewłaściwym postępowaniem przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.
3. Pyleniem z powierzchni odpadów azbestowych usuwanych na tzw. dzikie wysypiska.
4. Pyleniem z izolacji zawierających azbest znajdujących się wewnątrz pomieszczeń.

Zasięg tego oddziaływania dotyczył będzie obszarów i pomieszczeń, w których znajdują się wyroby oraz odpady zawierające azbest, a także miejsc gdzie odbywają się prace przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Należy podkreślić, że szkodliwość azbestu dotyczy tylko i wyłącznie przypadków, gdy włókna azbestowe unoszone są w powietrzu i dostają się do płuc. Ryzyko wynikające dla zdrowia z wchłaniania pyłu drogą pokarmową jest znikome, np. z wody transportowanej rurami azbestowo – cementowymi (Szeszenia – Dąbrowska, 2004).

Wielkość zagrożenia zdrowia zależna jest od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Największe zagrożenie stanowią włókna respirabilne, tzn. występujące w trwałej postaci w powietrzu i mogące przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Mają one średnicę mniejszą od 3 μm i są dłuższe niż 5 μm , przy czym najbardziej szkodliwe są włókna o długości ok. 20 μm

W latach 2004-2008 na terenie kraju, Ośrodek Referencyjny Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem przeprowadził pomiary stężenia włókien azbestu w powietrzu. W województwie łódzkim średnie stężenie włókien azbestu wynosiło 310 włókien/ m^3 powietrza (0,31 włókien/ dm^3), przy wahaniami 180 – 741 włókien/ m^3 .

Uzyskane wyniki średniej krajowej wykazywały duże zróżnicowanie średnich stężeń włókien azbestu w poszczególnych województwach i wahały się w granicach od 247 $\text{wł}/\text{m}^3$ w województwie opolskim do 1 040 w województwie lubuskim $\text{wł}/\text{m}^3$.

W Stanach Zjednoczonych wielkość stężenia pyłu azbestu na podstawie dużej liczby pomiarów ustalono następująco:

1. Rejony wiejskie wolne od źródeł emisji – poniżej 0,1 włókna/ dm^3 powietrza.
2. Rejony miejskie – poziom waha się w granicach 0,1 – 1,0 włókna/ dm^3 powietrza.

Na podstawie danych literaturowych, można oczekiwać, że w terenie spodziewać się można następujących ilości zanieczyszczeń azbestowych (Szeszenia – Dąbrowska, 2004):

1. Wg badań amerykańskich:
 - Przy drodze szybkiego ruchu – 0,9 włókna/ dm^3 powietrza,
 - Przy autostradach – 3,3, włókna/ dm^3 powietrza.
 - W pomieszczeniach:
 - o w budynkach bez źródeł azbestu – poniżej 0,1 włókna/ dm^3 powietrza,
 - o w budynkach zawierających materiały azbestowe – od 1,0 do 10,0 włókna/ dm^3 powietrza.
2. Stężenia włókien azbestowych w pomieszczeniach zależą od warunków eksploatacji materiałów zawierających azbest, znajdujących się w tych budynkach. Na przykład przy normalnym zużywaniu się wykładzin podłogowych stężenia włókien nie przekraczają 1,0

- włókien/dm³ powietrza, ale przy takich czynnościach jak szlifowanie papierem ściernym lub cięcie mogą osiągać wartość od 10 do 60 włókien/dm³ powietrza. Największe stężenie w budynkach (do 1 000 włókien/dm³ powietrza) występuje podczas prac remontowych przy zrywaniu izolacji azbestowych, zeskrobywaniu pozostałości po wykładzinach itp.
3. W Anglii w budynkach zawierających pokrycia z płyt azbestowych oraz natryskiwanego azbestem, a także wyposażonych w urządzenia grzewcze zawierające azbest, oznaczenia ilościowe dawały średnie wartości ok. 0,9 włókien/dm³ powietrza lub były niższe od granic oznaczalności.
 4. Usuwanie azbestu z budynków prowadzi do znacznie wyższego zanieczyszczenia w innych częściach pomieszczeń, utrzymującego się przez wiele tygodni.
 5. Pomiar wykonywany na zewnątrz budynków zawierających materiały azbestowo – cementowe dawały wyniki poniżej 0,5 włókna/dm³ powietrza.
 6. W powietrzu osiedli wiejskich odległych od przemysłowych źródeł emisji azbestu, stężenia włókien azbestu w powietrzu nie przekraczają wartości 1 włókna/dm³ powietrza.

Włókna azbestu wprowadzane do atmosfery przenoszone są przez prądy wertykalne (0,1 m/sek.) oraz prądy poziome (1 – 10 m/sek.). Jedynym sposobem oczyszczenia powietrza są opady atmosferyczne.

Narażenie na pył azbestu (głównie zawodowe) może być przyczyną chorób układu oddechowego tj.: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc oraz międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej (nowotworów o wysokiej złośliwości). Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne.

Między pierwszym narażeniem, a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Czyli, aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu.

Biorąc jednak pod uwagę, że dostające się do organizmu włókna azbestowe mają udowodnione działanie rakotwórcze, należy przewidywać, że na terenach gdzie istnieją inne zanieczyszczenia znajdujące się głównie w powietrzu, ryzyko chorób i śmierci mieszkańców będzie wzrastać.

Sądzić należy również, że inne zanieczyszczenia środowiska, które wpływają na osłabienie zdrowotności organizmów, poprzez ich osłabienie mają potęgujący wpływ na zgony z powodu azbestu.

Opis stanu środowiska Powiatu Pszczyńskiego omówiono w rozdz. 6 niniejszej Prognozy. Ponieważ z wyrobami oraz odpadami zawierającymi azbest związany jest ściśle stan zanieczyszczenia powietrza, poniżej odniesiono się jedynie do tego elementu środowiska.

Z uwagi na zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego Powiat Pszczyński należy do obszarów o stosunkowo niskiej na tle innych powiatów w województwie śląskim emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych.

Bardzo istotnym problemem pozostaje nadal tzw. niska emisja, której udział w kształtowaniu przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu jest duży. Stan taki powoduje konieczność podejmowania określonych działań zmierzających do uzyskania polskich i unijnych standardów jakości powietrza.

Emisja komunikacyjna jest kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza w Powiecie pszczyńskim. Największe skupiska źródeł emisji ze środków transportu znajdują się wzdłuż ruchliwych dróg i skrzyżowań, centrach miejscowości, okolicach stacji benzynowych, parkingów. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu,

węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Poziom zanieczyszczenia powietrza w miejscach intensywnego ruchu samochodowego może być kilkudziesięciokrotnie wyższy niż średnia dla całych obszarów miejskich i wiejskich.

Jak dotąd na terenie Powiatu Pszczyńskiego nie przeprowadzono badań dotyczących zawartości azbestu w powietrzu, wobec czego brak jest możliwości wskazania, jak ww. znaczące oddziaływanie wpłynie na pogorszenie jego stanu.

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego znajduje się ok. 1,5 tys. ton wyrobów zawierających azbest. Wśród nich najwięcej jest płyt azbestowo – cementowych, które stanowią blisko 99% masy wszystkich zidentyfikowanych wyrobów.

Stan zinwentaryzowanych na terenie Powiatu wyrobów azbestowych jest dobry (głównie III stopień pilności).

W bezpośrednim sąsiedztwie obiektów z uszkodzonymi wyrobami zawierającymi azbest należy spodziewać się wzrostu zanieczyszczenia powietrza i gleb włóknami azbestu.

Usunięte wyroby zawierające azbest kierowane są do unieszkodliwienia na składowiska znajdujące się poza terenem Powiatu Pszczyńskiego.

W przypadku, gdy prowadzone prace dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest prowadzone są w sposób niewłaściwy może dochodzić do zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, co omówiono w rozdz. 2 niniejszej Prognozy.

Problemy dotyczące występowania wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Pszczyńskiego nie mają wpływu na obszary podlegające ochronie, w tym Natura 2000. Również usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będzie miało wpływu na powyższe tereny.

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Oceniany Program dotyczy zarówno wyrobów zawierających azbest, jak i odpadów, które powstają w trakcie ich usuwania. W związku z tym, w niniejszym rozdziale omówiono zagadnienia dotyczące zarówno wyrobów jak i odpadów azbestowych.

Deklaracja Brukselska

Deklarację Brukselską (Rezolucje wstępna) przedstawiono w dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli w ramach Europejskiej Konferencji nt. Azbestu. W preambule Deklaracji stwierdzono, że *„azbest pozostaje w Europie głównym czynnikiem rakotwórczym w środowisku pracy. Wyroby azbestowe obecne są w europejskich domach, budynkach użyteczności publicznej i w infrastrukturze, a odpady azbestowe w naszym środowisku w dalszym ciągu, w stopniu trudnym do oszacowania, są przyczyną chorób i umieralność”*.

Deklaracja Brukselska w zakresie prewencji przed narażeniem na ekspozycje azbestu zaleca między innymi:

- rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawnych dotyczących wszystkich aspektów zdrowotnych i bezpieczeństwa pracy z azbestem,
- zmianę oznakowania wyrobów azbestowych; wszystkie powinny być opatrzone etykietą z czaszką i skrzyżowanymi pismczelami, podobnie jak inne czynniki rakotwórcze; stosowane obecnie oznaczenie „a” nie stanowi dostatecznego ostrzeżenia,
- wprowadzenie obowiązkowych audytów budynków użyteczności publicznej do roku 2007 i budynków mieszkalnych do roku 2008,
- usunięcie z regulacji prawnych Unii Europejskiej określenia „sporadyczne i na niskim poziomie” narażenie na azbest, bowiem żadne narażenie na azbest nie jest bezpieczne.

Deklaracja Brukselska stwierdza również, że „Prawa człowieka i zniesienie kary śmierci są podstawowymi wartościami Unii Europejskiej, jednak setki tysięcy Europejczyków jest pozbawionych prawa do zdrowia z powodu ekspozycji na azbest. W wielu przypadkach narażenie jest równoznaczne z wyrokiem śmierci. Konieczne są działania na rzecz ochrony podstawowego prawa do pracy i życia w bezpiecznym środowisku.”

W analizowanym Programie uwzględniono zapisy Deklaracji Brukselskiej w części dotyczącej prewencji przed narażeniem na ekspozycje azbestu.

Dokumenty Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem dotyczącym gospodarowania odpadami w Unii Europejskiej jest Dyrektywa 2006/12/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz.U.U.E.L.06.114.9). Jest to tzw. dyrektywa ramowa, która wyznacza możliwe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami i nakłada tym samym na państwa członkowskie obowiązek ich realizacji. Zgodnie z jej zapisami, głównym celem wszystkich przepisów

dotyczących postępowania z odpadami jest ochrona zdrowia ludzi i ochrona środowiska. Dyrektywa m.in. nakłada ponadto obowiązek zapobiegania tworzeniu oraz ograniczania ilości odpadów oraz ich szkodliwości.

W Programie uwzględniono również inne dokumenty Unii Europejskiej (poprzez znowelizowane polskie przepisy oraz zgodność z krajowym planem gospodarki odpadami Kpgo 2010 i Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjęty uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku (patrz niżej)):

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz.Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)
2. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz.Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 3, str. 317)
3. Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 6 dyrektywy 80/1107/EWG) (Dz.Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 264)
4. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz.Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269)
5. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349);
6. Dyrektywa Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych (Dz.Urz. WE L 377 z 21.12.1991, str. 20, Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz. 15, t. 2, str. 78)
7. Dyrektywa Rady 92/57/EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. w sprawie wprowadzenia minimalnych wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na tymczasowych lub ruchomych budowach (ósma szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 245, z 26.08.1992, str. 6, Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz.5, t. 2, str. 71)
8. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz.Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str.12, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213)
9. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz.Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35)
10. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz.Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228)

11. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz.Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz.Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314)
12. Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.Urz. WE L 37 z 13.02.2003, str. 24, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz. 15, t. 7, str. 359)
13. Dyrektywa 2006/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L114 z 27.4.2006, str. 9)
14. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1013/2006 z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. WE L 190, z 12.07.2006, str. 1)
15. Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. WE L 396, z 30.12.2006 oraz sprostowanie w Dz. Urz. WE L 136, z 29.05.2007)

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 roku (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa, 11 stycznia 2013 r.)

Długookresowa strategia rozwoju kraju to, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, dokument określający główne trendy, wyzwania, i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmujący okres co najmniej 15 lat. Prace nad strategią długookresową powierzono Zespołowi Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów.

Koncepcja Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju oparta jest o przedstawienie najważniejszych 25 decyzji, które należy podjąć w jak najkrótszym czasie, aby zapewnić rozwój gospodarczy i społeczny w perspektywie do 2030, którego celem będzie poprawa jakości życia Polaków. Trzecia fala nowoczesności oznacza umiejętność łączenia modernizacji, innowacji, impetu cyfrowego z poprawą właśnie jakości życia i skokiem cywilizacyjnym, jakiego Polska w najbliższych 20 latach musi dokonać, aby uniknąć zagrożenia peryferyzacją. DSRK określa także najważniejsze wyzwania związane z polityką makroekonomiczną, w tym konieczność dokonania realokacji wydatków publicznych na rzecz wydatków rozwojowych.

Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki trzem filarom zadaniowym:

- Innowacyjności (modernizacji),
- Terytorialnie zrównoważonego rozwoju (dyfuzji),
- Efektywności.

Program realizuje powyższe cele ze względu na swoje działania ukierunkowane na poprawę zdrowotności mieszkańców Powiatu oraz życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+ (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 r.)

Dokument stanowi plan samorządu województwa określający wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku.

Na podstawie nakreślonej wizji rozwoju wykraczającej poza horyzont czasowy Strategii, wyznaczono obszary priorytetowe, cele strategiczne i cele operacyjne, a następnie określono kierunki działań do roku 2020.

Strategia zgodnie z zaleceniami krajowej polityki rozwoju pogłębia podejście terytorialne do zagadnienia rozwoju województwa. W niniejszym dokumencie podtrzymano podział województwa na 4 obszary polityki rozwoju, tzw. obszary funkcjonalne określone przez władze samorządowe województwa śląskiego w roku 2000. Jednocześnie wskazano obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym, będące obszarami komplementarnymi wobec zapisów KSRR i KPZK. Obszary te powinny zostać priorytetowo wsparte w zakresie zdefiniowanych w niniejszym projekcie potrzeb lub wyzwań.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (z dnia 16 grudnia 2008 r.) i Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M.P. Nr 101, poz. 1183)

W krajowym planie gospodarki odpadami 2014 założono sukcesywne osiągnięcie celów określonych w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032. POKA jest z kolei zgodna z celami postawionymi w Polityce ekologicznej państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016.

Przedstawione w Programie cele oraz wynikające z nich kierunki działań są w pełni zgodne z zapisami powyższych dokumentów.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 (zwany dalej POKA) (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku)

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (zwany dalej POKA) przyjęty został uchwałą Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku. POKA określa główne cele oraz zadania służące ich realizacji. POKA określa zadania niezbędne w realizacji podstawowego celu, jakim jest oczyszczenie kraju z azbestu w okresie 24 lat i w ten sposób zminimalizowanie zagrożeń zdrowotnych wynikających z obecności azbestu w materiałach i wyrobach zlokalizowanych na terenie kraju.

Główne cele POKA to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne;
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów

- wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych;
- 4) Monitoring realizacji *Programu* w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;
 - 5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Zadania służące realizacji celów „POKA”

Zadania przewidziane w *Programie* będą realizowane na trzech poziomach:

- centralnym – Rada Ministrów, Minister Gospodarki i w strukturze Ministerstwa Gospodarki Główny Koordynator,
- wojewódzkim – samorząd województwa,
- lokalnym – samorząd powiatowy i samorząd gminny.

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji *Programu* jest Minister Gospodarki, który powołuje:

1. Głównego Koordynatora jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualniania *Programu*.
2. Radę Programową, która – działając jako organ opiniotwórczo-doradczy Ministra Gospodarki skupia przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji *Programu* organów, urzędów, instytucji i organizacji.

Zadaniem Głównego Koordynatora jest przede wszystkim zapewnienie efektywnej realizacji wszystkich zadań finansowanych bezpośrednio ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki.

Przy Ministrze Gospodarki funkcjonuje powołana przez niego Rada Programowa – jako organ opiniotwórczo-doradczy.

Do zadań Rady Programowej należy w szczególności:

- dokonywanie oceny realizacji zadań oraz wyznaczanie nowych kierunków prac,
- zgłaszanie Ministrowi Gospodarki propozycji inicjatyw legislacyjnych związanych z problematyką azbestową,
- wyrażanie opinii dotyczących środków finansowych planowanych na koordynację i monitoring *Programu* oraz wsparcie realizacji zadań wynikających z *Programu*,
- opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie problematyki azbestowej.

Na poziomie wojewódzkim zadania POKA realizuje Marszałek Województwa

Zadania samorządu wojewódzkiego:

1. Współpraca z Głównym Koordynatorem w zakresie potrzeb wynikających z bieżącej realizacji *Programu*.
2. Gromadzenie przez pracowników Urząd Marszałkowski informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie ich do Głównego Koordynatora z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl.

3. Uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w wojewódzkich planach gospodarki odpadami i programach ochrony środowiska, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.
4. Współpraca na szczeblu wojewódzkim z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).
5. Współpraca z uczelniami i instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi, ekspertami poszczególnych dziedzin.
6. Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie spraw objętych *Programem*.
7. Przygotowywanie i aktualizacja wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest.
8. Współpraca z samorządami powiatowymi i gminnymi, przekazywanie wytycznych oraz informacji związanych z realizacją *Programu*.
9. Przedkładanie Głównemu Koordynatorowi corocznej informacji o realizacji zadań na terenie województwa.
10. Opracowanie planu sytuacyjnego rozmieszczenia na terenie województwa wyrobów zawierających azbest na podstawie informacji przekazywanych przez samorządy lokalne i przedsiębiorców.

Na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy: powiatowy i gminny.

Zadania samorządu powiatowego:

1. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami.
2. Współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.
3. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*.
4. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.
5. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.
6. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*.
7. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Zadania samorządu gminnego:

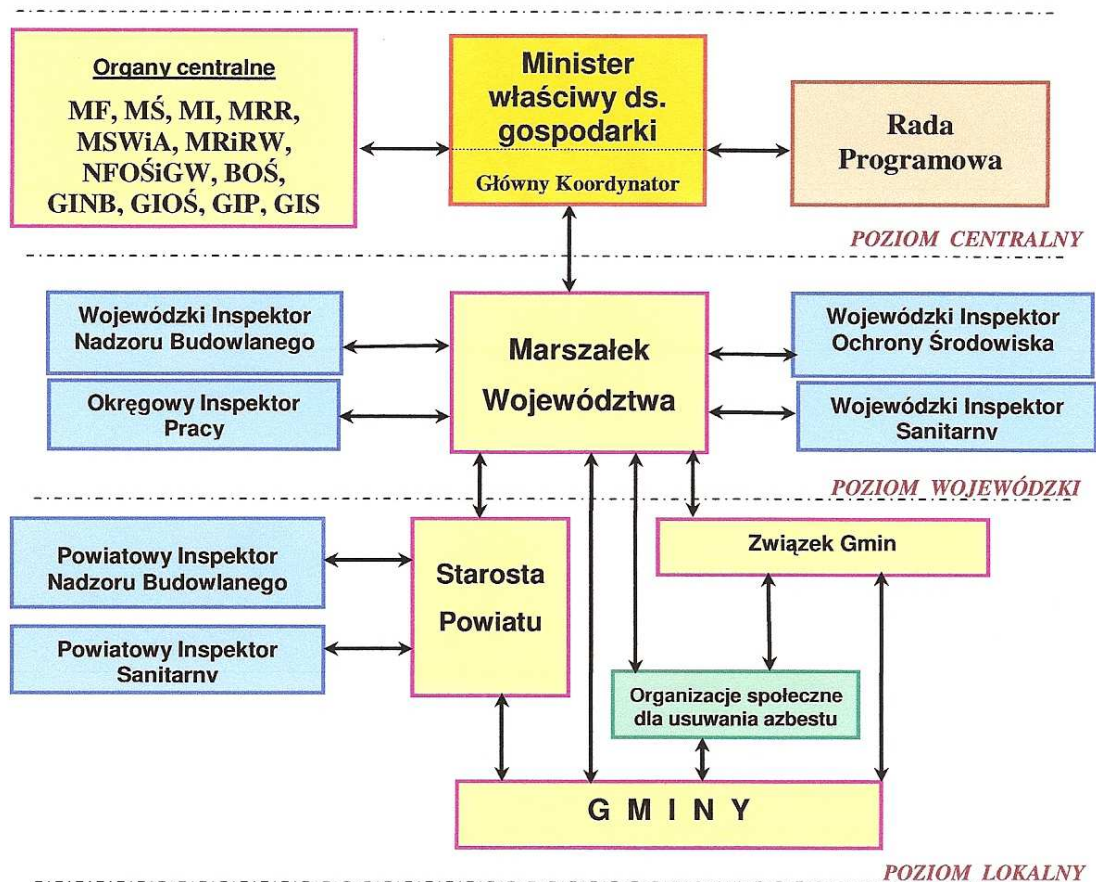
1. Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl.
2. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami.
3. Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm.

4. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*.
5. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.
6. Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.
7. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.
8. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*.
9. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Program przewiduje intensyfikację wszystkich działań do roku 2012 tak, aby w latach 2012-2013 dokonać rzetelnej oceny realizacji celów *Programu* i opracować jego aktualizację do roku 2015. W latach 2012-2015 zostanie dokonane całościowe podsumowanie dotychczas przeprowadzonych działań oraz osiągniętych celów, także poprzez wskaźniki oceny realizacji *Programu*.

Aby zwiększyć tempo usuwania wyrobów zawierających azbest, szczególnie z terenów wiejskich, *Program* wprowadza nowy instrument umożliwiający usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, o ile osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie. W ramach prac przygotowawczych do uruchomienia tego instrumentu przygotowano wykaz niezbędnych zadań legislacyjnych oraz zaplanowano finansowanie odpowiednich szkoleń lokalnych.

Na rysunku 8.1. pokazano schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych w zakresie dotyczącym problematyki wyrobów zawierających azbest.

Rysunek 8.1 Schemat ilustrujący współpracę organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego, jednostek inspekcyjnych i organizacji pozarządowych (Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, 2009)

Źródła finansowania

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 wskazano, że źródłami finansowania usuwania azbestu są środki budżetu Państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

W ramach środków budżetu państwa pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki planowane jest finansowanie zadań wspierających realizację Programu w latach 2009-2032. W tabeli 8.1. zestawiono planowane wydatki z budżetu Państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Tabela 8.1 Wydatki z budżetu Państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki dla realizacji *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* (Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, 2009) (mln zł)

Blok	Nazwa zadania	Ogółem 2009 - 2032	Lata				
			2009	2010	2011	2012-2015	2016-2032
	Ogółem	53,2	4,0	4,0	4,0	16,0	25,2
1.	Działania legislacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
2.	Działania edukacyjne-informacyjne	12,8	1,3	0,8	0,7	2,8	7,2
3.1.	Wsparcie prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu publicznych terenów i obiektów budowlanych (dokumentacje)	2,9	0,3	0,3	0,3	2,0	-
3.2.	Wsparcie opracowania i aktualizacji gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania wyrobów zawierających azbest	10,0	1,3	1,5	1,5	5,7	-
3.3.	Wsparcie szkoleń lokalnych	16,3	0,0	0,6	0,7	3,3	11,7
4.	Monitoring realizacji Programu	7,2	0,7	0,5	0,5	1,0	4,5
5.	Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia	4,0	0,4	0,3	0,3	1,2	1,8

Przedstawione w Programie cele oraz wynikające z nich kierunki działań są w pełni zgodne z zapisami POKA.

Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego

Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą Nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 roku przyjął Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032.

Na podstawie przeprowadzonej analizy oszacowano w Programie, że łączna ilość wyrobów zawierających azbest terenie Województwa wynosi **287 202 Mg**, w tym:

- Płyty azbestowe - cementowe, wyłącznie osoby fizyczne wynosi – 53,83%,
- Płyty azbestowe - cementowe, wyłącznie podmioty prawne – 44,60%,
- Pozostałe wyroby zawierające azbest, podmioty prawne – 1,57%.

Średni wskaźnik występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Województwa wynosi 22,8 Mg/km².

Oszacowano, że w Powiecie Pszczyńskim występuje **1 152 Mg** wyrobów zawierających azbest, w tym:

- płyty azbestowe – cementowe u osób fizycznych – 841 Mg
- płyty azbestowe – cementowe u podmiotów prawnych – 311 Mg.

Do rejonów o największym zagrożeniu wyrobami zawierającymi azbest należą (przy średnim wskaźniku dla Województwa 63 kg/M/km²):

- Powiat zawierciański – 798 kg/M/km²,
- Powiat mikołowski – 187 kg/M/km²,
- Powiat częstochowski – 150 kg/M/km²,
- Powiat kłobucki – 144 kg/M/km².

W Programie usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032 przyjęto następujące zadania do realizacji:

1. Działania informacyjno-edukacyjne związane z problematyką azbestową (ulotki, materiały informacyjne, spotkania, seminaria, działalność w mediach i inne).
2. Aktualizacja bazy informacyjnej dotyczącej występowania wyrobów zawierających azbest na terenie województwa śląskiego.
3. Monitoring realizacji Programu.

Przyjęto, że na terenie województwa śląskiego do roku 2032 powinny być unieszkodliwione następujące ilości wytworzonych odpadów zawierających azbest:

- w latach 2011 – 2012 ok. 10% odpadów,
- w latach 2013 – 2022 ok. 40% odpadów,
- w latach 2023 – 2032 ok. 50% odpadów.

Oszacowano, że koszt usunięcia, transportu i unieszkodliwiania płyt azbestowo – cementowych z obiektów osób fizycznych z terenu Powiatu Pszczyńskiego wyniesie **2 145 tys. zł.**

Przedstawione w Programie cele oraz wynikające z nich kierunki działań są w pełni zgodne z zapisami powyższego Programu.

Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego

Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego został przyjęty przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 725/159/05 w dniu 14 czerwca 2006 r.

W ramach Programu oszacowano ilość wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Powiatu. Do obliczeń prognozy ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Pszczyńskiego przyjęto wskaźniki obliczone na podstawie danych zebranych w gminie Goczalkowice-Zdrój, Gminie Kobiór oraz wartości przyjętych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”. Obliczenia ilości odpadów zawierających azbest w poszczególnych gminach Powiatu Pszczyńskiego dokonano w oparciu o dane dotyczące liczby mieszkańców, podane przez Główny Urząd Statystyczny na dzień 31 grudnia 2004 r.

Tabela 8.2 Oszacowanie ilości odpadów zawierających azbest na podstawie przyjmowanych wskaźników (Program likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego, 2006)

Gmina	Sposób obliczenia 1		Sposób obliczenia 2		Sposób obliczenia 3	
	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²
Miasto i Gmina Pszczyna	38,3	3 492	55,2	58 824	29,0	30 875
Gmina Goczalkowice-Zdrój	4,7	430	6,8	7 241	3,6	3 801
Gmina Kobiór	3,4	311	4,9	5 239	2,6	2 750

Gmina	Sposób obliczenia 1		Sposób obliczenia 2		Sposób obliczenia 3	
	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²
Gmina Miedźna	11,9	1 085	17,2	18 271	9,0	9 590
Gmina Pawłowice	13,4	1 222	19,3	20 581	10,1	10 802
Gmina Suszec	8,1	735	11,6	12 388	6,1	6 502
Powiat Pszczyński Razem	79,7	7 276	115,1	122 543	60,3	64 320

1 - obliczenia na podstawie wskaźników przyjętych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”

2 - obliczenia na podstawie wskaźników obliczonych dla Gminy Goczalkowice Zdrój

3 - obliczenia na podstawie wskaźników obliczonych dla Gminy Kobiór

Dla Miasta i Gminy Pszczyna powyższe wyniki zweryfikowano biorąc pod uwagę zróżnicowane wskaźniki dla terenów miejskich i wiejskich, co dla metod obliczania 1 i 2 dało następujące szacunki:

- Metoda 1: 22 Mg,
- Metoda 2: 32 Mg.

Podsumowując rozważania dotyczącej prognozowanej ilości odpadów zawierających azbest z terenu Powiatu Pszczyńskiego stwierdzono, że ilość ta, w zależności od przyjętych wskaźników, jest zróżnicowana i może się wahać od 79,7 do 115,1 Mg. Wartości te wskazują wyraźnie, że rzeczywista ilość odpadów azbestowych występująca w Powiecie Pszczyńskim powinna być zweryfikowana szczegółową inwentaryzacją przeprowadzoną w poszczególnych gminach, które inwentaryzacji tych odpadów jeszcze nie dokonały.

Jako cele realizacji w ramach Programu przyjęto:

- stworzenie odpowiednich warunków do stosowania przepisów prawnych obowiązujących w prawodawstwie polskim i Dyrektywach Unii Europejskiej, a dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- przygotowanie planu do sukcesywnego oczyszczenia terenu Powiatu Pszczyńskiego z wyrobów zawierających azbest poprzez ich demontaż i utylizację,
- stworzenie odpowiednich podstaw do ograniczenia negatywnego oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne.

Całkowity koszt obsługi zadań do poniesienia przez Starostwo Powiatowe w Pszczynie wynikający z realizacji zadań Programu w latach 2006 – 2015 oszacowano na 79 500 zł. Natomiast koszt usuwania wyrobów zawierających azbest, w zależności od metody prognozy ich ilości oszacowano na kwoty od 250 000 zł do 361 000 zł.

Przedstawione w Programie cele oraz wynikające z nich kierunki działań są w pełni zgodne z zapisami powyższego Programu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 została przyjęty Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12). W Programie przyjęto dla gospodarki odpadami (w tym zawierającymi azbest) następujące priorytety ekologiczne, cele i kierunki ochrony środowiska:

Cel długookresowy do 2018 r.

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku odpadów i ograniczenie składowania odpadów

Kierunki działań na lata 2012-2015 (Powiat):

1. Wspieranie wzmocnienia zarządzania, monitoringu i optymalizacji systemu gospodarki odpadami na terenie Powiatu.
2. Wspieranie wdrożenia właściwego systemu gospodarki odpadami opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w aktualizacji PGO Województwa Śląskiego.
3. Wspieranie działań dla objęcia wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych oraz zapewnienia mieszkańcom możliwości selektywnego zbierania odpadów.
4. Edukacja ekologiczna w zakresie segregacji odpadów komunalnych.
5. Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku lub unieszkodliwiania poza składowaniem.
6. Wspieranie działań mających na celu ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji do poziomów wyznaczonych w ustawie o odpadach.
7. Wspieranie działań mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu.

Kierunki działań na lata 2012-2015 (Gminy) w części dotyczącej wyrobów zawierających azbest:

1. Aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
2. Edukacja ekologiczna w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości.
3. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych.

Przedstawione w Programie cele oraz wynikające z nich kierunki działań są w pełni zgodne z zapisami powyższego Programu.

10. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Analizę oddziaływania na środowisko przeprowadzono dla wszystkich zadań przewidzianych w Programie stosując kryteria określone w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

Program przedstawia zamierzenia mające na celu poprawę sytuacji w zakresie postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest. W trakcie prowadzenia działań, mogą natomiast wystąpić nowe oddziaływania na środowisko. **Na terenie Powiatu Pszczyńskiego nie planuje się budowy żadnych obiektów służących do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.**

Oddziaływania na etapie likwidacji wyrobów zawierających azbest

Płyty azbestowo – cementowe stanowiące pokrycia, gdy są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. nie są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, a zwłaszcza gdy ich powierzchnia nie jest ścierana) nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Groźna jest emisja włókien azbestowych do otoczenia, kiedy następuje uwalnianie się włókien do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wdychania. Emisja może wystąpić podczas eksploatacji płyt azbestowo - cementowych w złym stanie technicznym (np. popękanych) i podczas usuwania płyt z budynków bez odpowiednich zabezpieczeń. W tym kontekście usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest powinno być procesem realizowanym ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy.

Trwałość wyrobów azbestowo - cementowych szacowana jest na co najmniej 30 do 60 lat. Trwałość ta, w zależności od warunków eksploatacji może być ograniczona. Główne czynniki, jakie wpływają na zmniejszenie trwałości wyrobów azbestowo - cementowych to kwaśne deszcze i oddziaływanie mechaniczne. Niezależnie od szacunków trwałości tych wyrobów (zwłaszcza płyt dachowych i elewacyjnych) problem pogarszania się ich stanu technicznego w miarę upływu czasu będzie narastać. Jest to silny argument na rzecz rozpowszechnienia, stosowania i egzekwowania właściwych, bezpiecznych metod eksploatacji, usuwania, transportu i unieszkodliwiania odpadów powstałych z tych wyrobów.

W Programie podano zasady bezpiecznego dla zdrowia i życia ludzkiego oraz stanu środowiska postępowania w trakcie usuwania wyrobów zawierających azbest.

Oddziaływanie na etapie transportu odpadów zawierających azbest

Potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będzie wzmógłony transport odpadów zawierających azbest, w przypadku ich niewłaściwego zapakowania do transportu. Zanieczyszczenie to powstanie przy trasach komunikacyjnych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie miejsc likwidacji wyrobów azbestowych.

Oddziaływanie na bioróżnorodność biologiczną

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały bezpośredniego negatywnego wpływu na bioróżnorodność biologiczną.

Oddziaływanie na ludzi

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Ryzyko wynikające dla zdrowia z wchłaniania pyłu drogą pokarmową jest znikome (Szeszenia-Dąbrowska, w: Zdrowotne i prawne aspekty postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, 2004). Biologiczna agresywność pyłu azbestowego związana jest ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego. Szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 µm przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych. Natomiast włókna grube, o średnicy powyżej 5 µm zatrzymują się w górnej części układu oddechowego. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tj. takie, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych. Ich średnica jest mniejsza niż 3 µm.

Pojawianie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest zależne od rodzaju ekspozycji. W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się ekspozycję zawodową, parazawodową i środowiskową. Różnią się one w sposób istotny wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, a co za tym idzie skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną następujących chorób: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuca i międzybłoniaków. W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej na pył azbestu praktycznie głównym skutkiem, który należy brać pod uwagę jest międzybłoniak opłucnej. Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajnika oraz chłoniaków.

Narażenie osób na ww. szkodliwe oddziaływanie może nastąpić w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac związanych z usuwaniem i transportem materiałów zawierających azbest i wynikać może z pochłaniania włókien drogą oddechową.

Wpływ na zwierzęta

Narażenie zwierząt na ww. szkodliwe oddziaływanie może nastąpić w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac związanych z usuwaniem i transportem materiałów zawierających azbest i wynikać może z pochłaniania włókien drogą oddechową.

Wpływ na rośliny

Nie wykazano jak dotąd, aby azbest mógł negatywnie wpływać na zdrowotność roślin. Natomiast groźna dla zdrowia ludzi może być emisja z ich powierzchni włókien, które w wyniku oddychania dostawać się będą do płuc ludzi zwierząt.

Wpływ na wody powierzchniowe i podziemne

Nie przewiduje się, aby prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest wpływały na stan wód powierzchniowych i podziemnych.

Wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będzie nieprawidłowo prowadzone usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów oraz ich niewłaściwy transport do odbiorcy.

Wpływ na powierzchnię ziemi

Do zanieczyszczenia gleb i roślin wokół obiektów, z których usuwane będą wyroby zawierające azbest może dochodzić jedynie w przypadku nieprawidłowego ich przeprowadzania.

Azbest nie ma negatywnego wpływu na jakość gleb i roślin, natomiast groźna dla zdrowia ludzi może być emisja z ich powierzchni włókien, które w wyniku oddychania dostawać się będą do płuc.

Przy niewłaściwym transporcie odpadów azbestowych, może dochodzić do zanieczyszczenia terenów przy trasach transportowych.

Wpływ na obszar Natura 2000

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 oraz na integralność tego obszaru, ponieważ nie planuje się na terenie Powiatu Pszczyńskiego lokalizacji żadnych obiektów zagospodarowania wyrobów/odpadów zawierających azbest. Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na obszary Natura 2000.

Wpływ na krajobraz

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na krajobraz.

Wpływ na klimat

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na klimat.

Wpływ na zasoby naturalne

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na zasoby naturalne. Przewiduje się natomiast zwiększenie zużycia zasobów naturalnych ze względu na konieczność zastąpienia usuwanych pokryć dachowym nowymi materiałami.

Wpływ na zabytki

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na zabytki.

Wpływ na dobra materialne

Planowane działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest nie będą miały negatywnego wpływu na dobra materialne.

Oddziaływania akustyczne (hałas)

Emisje hałasu dotyczą przede wszystkim transportu odpadów azbestowych oraz sprzętu używanego przy usuwaniu wyrobów azbestowych z obiektów.

Oddziaływania pozytywne

Proponowane w Programie działania będą miały pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez:

1. Zmniejszenie emisji włókien azbestowych z powierzchni wyrobów zawierających azbest.
2. Zmniejszenie ilości azbestu usuwanego na tzw. dzikie wysypiska.
3. Zmniejszenie narażenia mieszkańców na wchłanianie azbestu, co skutkować będzie poprawą ich zdrowia.
4. Usuwanie budowlanych elementów azbestowych związane jest często z modernizacją obiektów, w tym również ich ocieplaniem. Skutkować to będzie zmniejszeniem zużycia energii na ogrzewanie obiektów. W dalszej perspektywie wpłynie to na mniejsze zużycie paliw oraz poprawa jakości środowiska.

Oddziaływanie negatywne

Oddziaływanie negatywne realizacji Programu polegać może na:

1. Uciążliwościach wynikających z usuwaniem oraz transportem odpadów zawierających azbest z obiektów budowlanych do miejsc unieszkodliwiania. Należy w związku z tym liczyć się z lokalnym zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego pyłami, hałasem oraz w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac również odpadami azbestowymi.
2. W trakcie budowy rozbiórkowych powstawać będą odpady (np. resztki papy, opakowania po farbach i lakierach, gruz, materiały rozbiórkowe itp.). Praca maszyn i środków transportu powodować będzie wzmożony hałas.
3. Potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego będzie wzmożony transport odpadów do miejsc ich unieszkodliwiania. Zanieczyszczenie to powstanie przy trasach komunikacyjnych.

Przewidywane oddziaływania

Przewidywane oddziaływania zebrano w formie tabelarycznej stosując następujące skróty.

- + – oddziaływanie pozytywne,
- – – oddziaływanie negatywne,
- 0 – brak oddziaływania, ewentualnie oddziaływanie śladowe
- Bez – oddziaływanie bezpośrednie,
- Poś – oddziaływanie pośrednie,
- Wt – oddziaływanie wtórne,
- Sku – oddziaływanie skumulowane,
- Kr – oddziaływanie krótkookresowe (przyjęto do 4 lat),
- Śr – oddziaływanie średnioterminowe (przyjęto 4-8 lat),
- Dł – oddziaływanie długookresowe (przyjęto ponad 8 lat),
- Ch – oddziaływanie chwilowe,
- St – oddziaływanie stałe,

Tabela 10.1 Tabela przewidywanych znaczących oddziaływań realizacji zadań przewidzianych w Aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032

L.p.	Nazwa zadania	Oddziaływanie na:													Uwagi
		Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze	Hałas	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
1.	Uchwalenie regulaminu dofinansowania przez gminy Powiatu Pszczyńskiego usuwania wyrobów zawierających azbest	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac
2.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	0	+/- Bez St	+/- Bez St	0	0	+/- Bez St	- Bez St	+/- Bez St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac
3.	Coroczna realizacja systemu dofinansowania usuwania azbestu skierowanego do osób fizycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+/- Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac

L.p.	Nazwa zadania	Oddziaływanie na:													Uwagi
		Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze	Hałas	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
4.	Uzupełnianie posiadanej bazy danych o ilości i miejsc występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, koordynacja działań z Powiatowym nadzorem Budowlanym	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac
5.	Przedkładanie marszałkowi stosowanych zestawień wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. nr 124, poz. 1033 z 2009 r.)	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac
6.	Podjęcie starań zmierzających do dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+/- Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac

L.p.	Nazwa zadania	Oddziaływanie na:													Uwagi
		Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe i podziemne	Powietrze	Hałas	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
7.	Opracowanie aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	- Poś St	+/- Poś St	0	0	0	0	0	- w przypadku niewłaściwie prowadzonych prac
8.	Uzupełnianie informacji na stronach internetowych Powiatu poświęconej problemowi usuwania wyrobów zawierających azbest	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	0	0	0	0	0	0	0	
9.	Prowadzenie działań informacyjno - edukacyjnych	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	+ Poś St	+ Poś St	0	0	0	0	0	
10.	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami	0	+ Poś St	+ Poś St	0	0	+ Poś St	0	+ Poś St	0	0	0	0	0	

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Jak podano wyżej, negatywne oddziaływanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest może być spowodowane emisjami pyłu azbestowego w trakcie niewłaściwego usuwania wyrobów azbestowych.

Podczas prowadzenia prac rozbiórkowych nie ma możliwości zapobiegania i ograniczania ilości powstających odpadów, gdyż ich ilość wynika z ilości zastosowanych do izolacji płyt azbestowo – cementowych.

W celu wyeliminowania negatywnego wpływu na środowisko podczas prowadzenia prac rozbiórkowych wyrobów azbestowych, wykonawcy powinni przestrzegać następujących zasad: Opracować program gospodarki odpadami oraz uzyskać decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami przez właściwego marszałka.

Przed rozpoczęciem usuwania azbestu, Wykonawca powinien opracować plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.

- informacje dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia,
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Do obowiązków wykonawcy prac należy przeszkolenie wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami, a także bezpieczeństwa i higieny takich prac.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Szczegółowe wymagania dotyczące informacji dla Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 280, poz. 2771).

Istotne jest przygotowanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsca takie

zostaną wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub odpowiednio przygotowana kwatera na innym składowisku).

Przed przystąpieniem do prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest obiekt oraz przyległy teren zostanie odpowiednio zabezpieczony przed emisją pyłu azbestu, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac. Teren prac zostanie ogrodzony taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym oraz tablicami ostrzegawczymi z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych stosowane będą odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, zostanie wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
 - demontażu całych wyrobów (plyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
 - odpajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
 - prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
 - składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
 - codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99%) lub na mokro.
- Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.**

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folię z polietylenu lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą).

Pakowanie usuniętych wyrobów odbywać się będzie wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowanych, w sposób określony dla azbestu.

Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych właściwe dla azbestu, stosuje się Kartę ewidencji odpadu i Kartę przekazania odpadu.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest wykonawca powinien dokonać prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Wykonawca prac przedstawia właścicielowi obiektu oświadczenia stwierdzającego rzetelność wykonania prac i oczyszczenia z azbestu.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się musi z zastosowaniem „Karty przekazania odpadu”, sporządzonej przez wytwórcę odpadów. Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie „Karty przekazania odpadu” z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dokształcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu należy sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości zostaną one niezwłocznie usunięte, a pojazd zostanie dokładnie oczyszczony z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane muszą być na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam nastąpi ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów, zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na „Karcie przekazania odpadu”.

Odpady zawierające azbest mogą być również unieszkodliwiane innymi metodami, pod warunkiem braku negatywnego oddziaływania na środowisko w trakcie ich przetwarzania. Obecnie trwają w Polsce prace nad możliwością unieszkodliwiania włókien azbestowych za pomocą mikrofal. Po przetworzeniu azbest uzyskuje strukturę amorficzną (bez włókien), przez co traci swoje właściwości szkodliwe.

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU, W TYM TAKŻE WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Prognoza oddziaływania na środowisko „Aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032” jest dokumentem wspomagającym ten Program, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem realizacji lub jego niepełną realizacją.

Problematykę rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do analizowanego Programu można generalnie rozpatrywać w trzech aspektach:

1. Analizy prawidłowości sformułowania celów i ich ewentualnych modyfikacji;
2. Analizy doboru sposobów i środków osiągania tak określonych celów;
3. Rodzaju, lokalizacji i skali przedsięwzięć inwestycyjnych, służących osiągnięciu celów Programu.

Biorąc pod uwagę omówione w rozdz. 2 cele do osiągnięcia w zakresie postępowania z azbestem, takie jak:

1. Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
2. Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium Powiatu Pszczyńskiego.
3. Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko
należy uznać je za bezalternatywne w świetle wiedzy o zagrożeniach zdrowotnych oraz w odniesieniu do przyjętych przez Polskę rozwiązań prawnych.

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego nie przewiduje się budowy jakichkolwiek instalacji służących do przekształcania odpadów azbestowych, w tym składowisk odpadów. Odpady do unieszkodliwienia kierowane będą do instalacji zlokalizowanych poza Powiatem. W związku z powyższym nie rozpatruje się rozwiązań alternatywnych dotyczących technologii.

W trakcie opracowywania Prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość wykonania prognozy.

13. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.). Wynika on z konieczności przeprowadzenia przez właściwy organ administracji postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, które odbywa się w oparciu o niniejszy dokument „Prognozy...”.

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji „Aktualizacji Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032”, zwanego dalej Programem.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzyjny i procedurę konsultacji Programu. Wskazuje ona na możliwe negatywne skutki realizacji Programu i przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w Prognozie powinny być włączone do Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032.

Niniejsza prognoza została wykonana w zakresie określonym przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo nr WOOŚ.411.126.2014.BM z dnia 17.06.2014 r.), zgodnie z zapisami ww. ustawy.

Analizowany Program jest opracowany zgodnie z:

Analizowany dokument pn. „Aktualizacja Programu Likwidacji Azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2014 - 2032” jest opracowany zgodnie z:

1. Obowiązującymi aktami prawnymi z zakresu gospodarki odpadami.
2. Programem Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009 – 2032 (2010).
3. Programem usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.).
4. Programem likwidacji azbestu dla Powiatu Pszczyńskiego przyjętym przez Zarząd Powiatu uchwałą nr 725/159/05 w dniu 14 czerwca 2006 r.
5. Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Pszczyńskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2018 przyjętym Przez Radę Powiatu Pszczyńskiego w dniu 28 listopada 2012 r. (Uchwała nr XXIII/201/12).

Zgodnie z zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz określonym w nim harmonogramie działań, w niniejszym Programie przyjęto następujące przedziały czasowe realizacji zadań:

- Cele krótkoterminowe: lata 2014 – 2017,
- Cele średnioterminowe: lata 2018 – 2021,
- Cele długoterminowe: lata 2022 – 2032.

Opracowując przedmiotowy Program wykorzystano wyniki inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykonanej na terenie gmin wchodzących Powiatu Pszczyńskiego.

Na terenie Powiatu Pszczyńskiego znajduje się ok. 1,5 tys. ton wyrobów zawierających azbest. Wśród nich najwięcej jest płyt azbestowo – cementowych, które stanowią blisko 99% masy wszystkich zidentyfikowanych wyrobów.

Stan zinwentaryzowanych na terenie Powiatu wyrobów azbestowych jest dobry (głównie III stopień pilności).

W bezpośrednim sąsiedztwie obiektów z uszkodzonymi wyrobami zawierającymi azbest należy spodziewać się wzrostu zanieczyszczenia powietrza i gleb włóknami azbestu.

Usunięte wyroby zawierające azbest kierowane są do unieszkodliwienia na składowiska znajdujące się poza terenem Powiatu Pszczyńskiego.

W Programie postawiono do realizacji następujący cel i kierunki działań:

Podstawowym celem Programu jest:

„Całkowite usunięcie z terenu powiatu wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku, przy zachowaniu obowiązujących przepisów i procedur w tym zakresie”

Aby osiągnąć powyższy cel przewiduje się następujące kierunki działań:

- 1) Sukcesywne zbieranie, analizowanie i aktualizowanie informacji o miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego;
- 2) Bieżąca współpraca z organami i instytucjami w zakresie wymiany informacji o ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Pszczyńskiego,
- 3) Prowadzenie szerokiej kampanii informacyjno-edukacyjnej skierowanej do mieszkańców Powiatu Pszczyńskiego, a dotyczącej szkodliwości azbestu, bezpiecznego postępowania z azbestem i możliwości dofinansowania z różnych źródeł usuwania azbestu;
- 4) Kontynuacja systemu dofinansowania usuwania azbestu przez mieszkańców;
- 5) Wypracowanie zasad dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gmin Powiatu Pszczyńskiego.
- 6) Prowadzenie bieżącej kontroli usuwania azbestu z terenu Powiatu Pszczyńskiego,
- 7) Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na edukację, szkolenia oraz dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych.

Przy obliczaniu kosztów realizacji Programu uśrednione koszty rynkowe (netto):

1. Aktualny uśredniony koszt unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na składowiskach odpadów w miejscowościach Świętochłowice, Jastrzębie Zdrój i Knurów wysokości 240 zł/Mg.
2. Koszt demontażu, opakowania, transportu i unieszkodliwiania płyt azbestowo – cementowych (płaskich i falistych) w wysokości 50 zł/m².
3. Uśredniona odległość na składowiska z Pszczyzny: 100 km w obie strony.
4. Uśredniony koszt transportu: 3,50 zł/km.

Przyjmując powyższe koszty jednostkowe obliczono, że całkowity koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Pszczyńskiego wyniesie do 2032 r. **5 112,0 tys. zł netto**.

Wyżej podany szacowany koszt usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest nie obejmuje nakładów finansowych związanych z zastąpieniem usuniętych wyrobów innymi materiałami.

Przyjmując harmonogram realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest podany w rozdz. 7.2. Programu, w przyjętych latach koszt ten przedstawiał się będzie następująco:

- w latach 2014 – 2015: 511,2 tys. zł,
- w latach 2018 – 2021: 2 044,8 tys. zł,
- w latach 2022 – 2032: 2 556,0 tys. zł.

Zgodnie z zapisami „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” źródłami finansowania usuwania azbestu są:

- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- środki własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych,
- środki funduszy ochrony środowiska,
- środki pomocowe Unii Europejskiej,
- środki własne jednostek samorządowych,
- kredyty.

Z funduszy Ministra Gospodarki w ramach realizacji POKA przewiduje wsparcie na następujące działania, które mogą być realizowane w Powiecie Pszczyńskim:

1. Przeprowadzenie szkoleń lokalnych.
2. Zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu Powiatu na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym.
3. Wsparcie finansowe dla Powiatu w zakresie opracowywania programu usuwania wyrobów zawierających azbest.
4. Wsparcie finansowe prac przygotowawczych dla oczyszczania z azbestu obiektów użyteczności publicznej i terenów publicznych.

Z kolei działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z obiektów użyteczności publicznej oraz nieruchomości właścicieli prywatnych mogą być finansowane ze środków funduszy ochrony środowiska.

W Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Pszczyńskiego nie rozważano wariantu polegającego na niepodjęciu żadnych działań ukierunkowanych na poprawę stanu gospodarowania odpadami. Wynika to głównie z diagnozy stanu aktualnego w tym zakresie, która wykazała konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu do 2032 roku.

Brak działań w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest nie jest także do zaakceptowania ze względu na:

- Deklarację Brukselską (Rezolucje wstępna) przedstawiona w dniach 22-23 września 2005 r. w Brukseli w ramach Europejskiej Konferencji nt. Azbestu
- zapisy Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (POKA) 2032 (Uchwała Rady Ministrów nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r., zmieniona uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.),
- zapisy krajowego planu gospodarki odpadami Kpgo 2014,
- zapisy Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego (Uchwała nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r.),
- zobowiązań Polski w zakresie gospodarowania odpadami wynikających z akcesji do Unii Europejskiej,
- wymogów narzuconych polskim prawodawstwem,

- wzrastającej świadomości mieszkańców domagających się zmian w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- Konwencją Nr 162 Konferencji Ogólnej Międzynarodowej Organizacji Pracy z dnia 24 czerwca 1986 r., dotyczącą bezpieczeństwa w stosowaniu azbestu,
- Zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Pracy Nr 172 z dnia 24 czerwca 1986 r. dotyczącymi ochrony pracowników przed działaniem azbestu.

W przypadku nie podjęcia działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest należałoby oczekiwać następujących skutków środowiskowych:

1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego w otoczeniu obiektów zawierających elementy azbestowe na ich zewnętrznej powierzchni (dachy, ściany) ze względu na korozję powierzchni i uwalnianie się włókien azbestu.
2. Usuwanie elementów azbestowych demontowanych z obiektów na tzw. dzikie wysypiska. Występujące na takich wysypiskach elementy azbestowe są bardzo często połamane i pokruszone, co zwiększa emisje pyłów zawierających azbest.
3. Zanieczyszczenie środowiska azbestem w wyniku niewłaściwego demontowania z obiektów.
4. Wzrost zachorowalności ludności na choroby wywołane przedostaniem się włókien azbestu do organizmu.
5. Trudności w zdobyciu funduszy zewnętrznych na dofinansowanie zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działań informacyjno – edukacyjnych.
6. Nieprzestrzeganie przez część przedsiębiorców obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami wynikających z aktów prawnych (dotyczy to przede wszystkim obowiązku dokonywania sprawozdawczości) oraz niesprawny monitoring gospodarki odpadami niebezpiecznymi, szczególnie w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, co skutkowałoby zwiększaniem się ilości odpadów niewłaściwie zagospodarowywanych (np. usuwanie odpadów azbestowych na tzw. dzikie wysypiska)

Proponowane w Programie działania będą miały pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez:

1. Zmniejszenie emisji włókien azbestowych z powierzchni wyrobów zawierających azbest.
2. Zmniejszenie ilości azbestu usuwanego na tzw. dzikie wysypiska.
3. Zmniejszenie narażenia mieszkańców na wchłanianie azbestu, co skutkować będzie poprawą ich zdrowia.
4. Usuwanie budowlanych elementów azbestowych związane jest często z modernizacją obiektów, w tym również ich ocieplaniem. Skutkować to będzie zmniejszeniem zużycia energii na ogrzewanie obiektów. W dalszej perspektywie wpłynie to na mniejsze zużycie paliw oraz poprawa jakości środowiska.

Biorąc pod uwagę, że nie przewiduje się budowy jakichkolwiek obiektów przetwarzania odpadów zawierających azbest w Powiecie Pszczyńskim, analizowanie oddziaływania transgranicznego obiektów (instalacji) jest bezprzedmiotowe. Nie przewiduje się również, aby prowadzenie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz ich transport mogły mieć oddziaływanie transgraniczne ze względu na lokalizację Powiatu Pszczyńskiego.